

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

Влада – Радам!

№ 249 (1999) ♦ Субота, 26 грудня 1998 року ♦ Ціна договірна

На цьому тижні

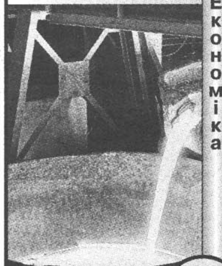
Верховна Рада України *затвердила Конституцію Автономної Республіки Крим.*

Сесія ВР прийняла *Постанову про заходи щодо забезпечення функціонування паливно-енергетичного комплексу в умовах кризи.*

Народні депутати ухвалили *Закон про регулювання товарообміну (бартерних операцій) у галузі зовнішньоекономічної діяльності.*

Не києм, то палицею

Економіка

6

Держдума розкололась, але «великий» договір ратифікувала

Державна Дума РФ учора ратифікувала Договір про дружбу, партнерство і співробітництво між Україною і Росією. «За» проголосували 243 депутати, «проти» —30, утрималися — 4.

Як повідомляє кореспондент «ГУ» в Москві Світлана Філімонова, під час обговорення Держдума фактично розкололася. Депутати звинувачували один одного у спробі обмежити інтереси національної безпеки Росії, використовуючи при цьому ті самі аргументи, але з різних контекстах. Проте позиція найчисленнішої фракції — комуністів — виявилася вирішальною. Лідер фракції Геннадій Зюганов, голова Держдуми Геннадій Селезньов, голова комітету з міжнародних справ Володимир Лукін зуміли переконати нардепів у тому, що ратифікований договір «працюватиме» в інтересах двох країн.

(Закінчення на 5-й стор.).

Парламентська хроніка

Бюджетний марафон: передноворічний фініш

Ранкове і денне засідання 25 грудня

Сесія розглянула проект закону про державний бюджет України на 1999 рік (у другому читанні). Доповідав міністр фінансів Ігор Мітюков. Він, зокрема, наполягав на тому, щоб до доходної частини бюджету вносилися лише реально прогнозовані надходження. У їх числі названо надходження від приватизації. Будь-які інші варіанти не припустимі.

Міністр наголосив на пріоритетності у новому бюджеті соціальних видатків. Так, рівень мінімальної зарплати планується підняти до 65 гривень, а мінімальних пенсій до 43—45 грн. Предбачено також збільшити видаткову частину місцевих бюджетів, певне зниження податкового пресу. За певних умов можлива і лібералізація платежів за комунальні послуги.

(Закінчення на 2-й стор.).

Коли безіменні знищували безвинних

Історія

12

Стихія

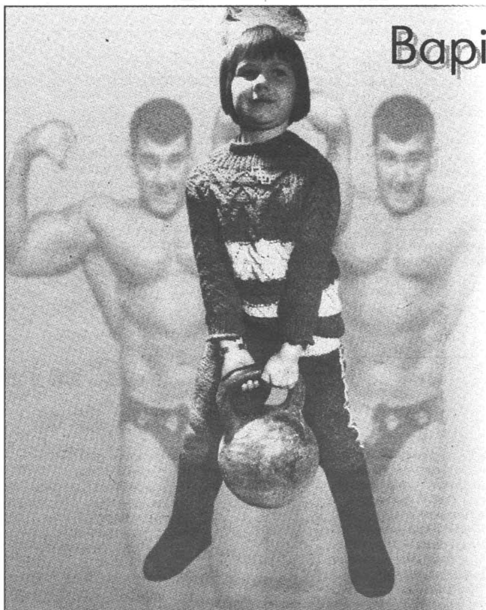
Смерековий край потроху оживає

Сорок п'ять діб протистояли стихії на Закарпатті працівники Міністерства з надзвичайних ситуацій, воїни Національної гвардії та Збройних сил України. І ось перший етап відновлювальних робіт позаду. Налагоджено постачання електроенергії, зв'язок до всіх населених пунктів, а днями до передостаннього з відрізаних від навколишнього світу села Тячівщини — Руської Мокрої — пройшли перші вантажні автомобілі. Щоправда, пасажирські перевезення здійснюватимуть поки що автомобілями-всюдиходами. Досі не налагоджено сполучення до села Комсомольське, що за п'ять кілометрів від Руської Мокрої. Та доставити туди найнеобхідніше вже можна наземним транспортом.

За попередніми підрахунками, стихія завдала економіці краю збитків на 645 мільйонів гривень. Нині триває розчищення русел річок та потічків, зміцнюють та укріплюють береги. Бо хто зна, які «сюрпризи» принесе потривожена природа весною.

Феномен

Варі Акулової

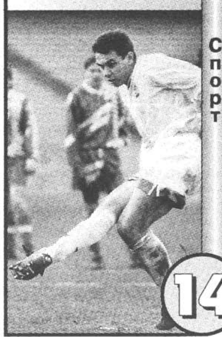

На новорічні свята перед глядачами «Королівського цирку» у Лондоні виступатиме 6-річна силова акробатка з України Варя Акулова. Дівчинці з Кривого Рогу, яка у вправах пауерліфтингу бере вагу 138 кілограмів чи запросто «грається» важелезними гирями, пророкують славу відомої культуристки Корі Еверсон. Дівча, однак, ще не розуміє тієї переваги, яку дає сила. І... розгублюється, коли під час дитячих пустощів виникає потреба захищатися.

(Закінчення на 13-й стор.).

Хто дружить із «Динамо»

Спорт

14

Фотофакт

Які без неї хороводи!

Учора в Київському Міжнародному центрі культури і мистецтв для дітей було запалено першу новорічну ялинку.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Запитайте в депутата

Захистіть незахищених

Ми, беззахисні і знедолені, не завжди можемо відстояти свої права. Закони ж нині практично не діють. То як нам виживати? Від імені трьох тисяч інвалідів району запитую в депутатів вищого законодавчого органу країни: коли припиниться знущання над людьми? Коли народні обранці примусять виконавчі органи влади виконувати прийняті Конституцію і закони щодо соціального захисту народу? І останнє: чи діждемося ми при житті реальної державної програми захисту інвалідів?

Микола КУРІНЬ.

Генічеськ
Херсонської області.

7 років тому *Рада республік Верховної Ради СРСР прийняла декларацію, якою констатувала припинення існування СРСР як держави та суб'єкта міжнародного права*

100 років тому *П'єр Кюрі і Марія Склодовська-Кюрі відкрили радій, за що удостоїлися Нобелівської премії*

1979 року *почалася дев'ятирічна радянсько-афганська війна*

100-річчя *поета Євгена Плужника*

1882 року *народився письменник Пилип Капельгородський*

26. 12.

Договір буде працювати в інтересах обох країн

У номер

✔ **Київ**

Розрахунок по–новому

Постановою уряду визначено нові умови розрахунків з державним бюджетом суб'єктів господарювання за отриману в 1996—1997 роках агротехніку американських фірм "Джон Дір" та "Кейс Корпорейшн".

Для цього вони здаватимуть до державного резерву пшеницю (м'яку) третього класу за ціною 115 доларів США за тонну (у валюті України за курсом Національного банку на момент здачі). Прийняте рішення встановлює вигідні умови для розрахунків за американську техніку зерном, а також іншою еквівалентною продукцією або коштами, повідомляє ДІНАУ.

Справа державна, та ще й громадська

18 грудня 1998 року відбулися звітно-виборчі збори благодійного фонду «Фонд сприяння правовим і політичним реформам».

Головна мета його — сприяння правовим і політичним реформам в Україні, що спрямовані на формування гуманістичної, демократичної правової держави, в основі якої — ефективно функціонуючі соціально-політичні інститути і норми права.

Про роботу правління фонду за період з травня 1995 року по грудень 1998-го звітував президент фонду професор Києво-Могилянської академії Валентин Якушик.

На зборах наголошувалося на необхідності посилення гласності й публічності в діяльності фонду. Зокрема, йшлося про щонайактивнішу участь у державотворчому процесі, особливо з питань законодавчого забезпечення та реалізації правової реформи в Україні, поліпшення роботи щодо захисту прав і свобод особистості.

До новообраного складу правління фонду увійшли Юрій Шемшученко, директор Інституту держави і права імені В. Корецького, академік НАН України; Микола Оніщук, президент правничої фірми «ЮРІС», заступник голови Спілки юристів України, заслужений юрист України; Данило Курдельчук, президент Української іноземної юридичної колегії «Укрін'юрколегія»; Валентин Якушик, викладач Києво-Могилянської академії, професор.

Президентом благодійного фонду було обрано Володимира Стретовича, заслуженого юриста України, почесного президента Світового Конгресу українських юристів.

Перші операції — успішні

У спеціалізованому відділенні дитячої онкогематології при Київському обласному онкодиспансері почали здійснювати перші в Україні операції з пересадки кісткового мозку.

Після успішно проведених перших чотирьох трансплантацій, нині на черзі ще шестеро хлопчиків і дівчаток. Є надія, що відділення зможе проводити майже 100 операцій на рік. Однак за умови, що держава посприяє подальшій реконструкції та розширенню відділення, повідомляє ДІНАУ.

Кульки, дощик, конфетті...

У столичному Палаці спорту відкрито виставку-ярмарок, обов'язкову як для цього періоду року. Виставка називається «Ялинка-ХХ. Новорічний розпродаж-98» і пропонує все, що може знадобитися для новорічних свят.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

І хвіст, і луска... від іноземних рибалок

Вечірнє засідання 24 грудня

Парламентська хроніка

Чи зможуть працювати на повну потужність вітчизняні рибопереробні заводи? Саме це питання було в центрі уваги під час обговорення проекту закону про внесення змін до Закону «Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції». Ці підприємства завантажені лише на 30—40 відсотків. Причини — у зменшенні вилову риби українським риболовецьким флотом з 1 мільйона 200 тисяч тонн до 400 тисяч тонн риби та у запровадженні ставок ввізного мита, зокрема на рибу морожену і рибне філе. У підсумку виловлювати рибу стало не вигідно. І рибка майнула хвостиком у інші країни. А щоб було навпаки, депутати й прийняли закон у першому читанні.

Найбільш гостро на порядку денному постало питання щодо проекту закону про Державну програму приватизації на 1999 рік. Доповідач, заступник голови Фонду держмайна Юрій Гришан, звернув увагу на ті правові обставини, які потребували прийняття цього закону. Зокрема, з огляду на завершення приватизації за сертифікати і перехід до приватизації за гроші. Юрій Гришан переконаний, що держказна від продажу підприємств могла отримати від 650-670 мільйонів гривень. Цю саму думку підтримав заступник голови Комітету з питань економічної політики, управління народним господарством, власності та інвестицій Юрій Єхануров.

Однак, як показало обговорення, більшість народних обранців не поділяла думки доповідачів. Зокрема, вони вважають, що приватизовані підприємства не відзначаються ефективністю роботи, вони також не отримали обіцяних інвестицій. Окрім того, за відсутності закону про оцінку майна є немало прикладів заниження вартості майна, що виставлялося на аукціоні. Отож проект Державної програми приватизації здобув підтримку всього 90 депутатів.

На пропозицію голови Комітету з питань фінансів та банківської діяльності Валерія Альошина Верховна Рада прийняла постанову про порядок застосування нормативно-правових актів, які регулюють питання оподаткування в Україні. Прийняття цієї постанови обумовлене насамперед тим, що існують різні позиції і ставлення до виконання закону про порядок встановлення ставок податків, зборів, обов'язкових платежів, інших елементів податкових баз, а також пільг з оподаткування. А тому, вважають народні депутати, є потреба зорієнтувати платників податків на те, що нормативно-правові акти, які суперечать закону, втрачають свою чинність з моменту його опублікування.

Верховна Рада також внесла зміни до постанови про склад тимчасової депутатської слідчої комісії Верховної Ради з перевірки фактів незаконної торгівлі зброєю, військовим майном та їх незаконної передачі в інші країни в період 1991—1998 років.

Володимир КОРОЛЮК.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Бюджетний марафон: передноворічний фініш

Ранкове і денне засідання 25 грудня

(Початок на 1-й стор.).

До бюджету закладається підвищення величини дефіциту майже на третину. Бездефіцитний бюджет, вважає міністр, за нинішніх умов — нереальний.

У ході півгодинного обговорення народні депутати зробили низку істотних зауважень. Зокрема, про невирішення життєво важливої проблеми погашення заборгованості у зарплаті та пенсіях. На це міністр сказав, що урядом віднайдено певні додаткові кошти, однак у цілому зняти проблему не вдається. Тяжкий тягар — і проблема компенсацій заощаджень трудящих: коштів на це у держави не вистачає.

Деякі депутати висунули звинувачення у фактичному зриві Кабміном бюджетного процесу. Міністр відкинув ці закиди як безпідставні. Але не зміг переконливо спростувати заяву від фракції КПУ, що проект бюджету, проголосований у першому читанні, і той, що нині представлений Верховній Раді, — істотно відрізняються. Адже у нинішньому варіанті представлено цілу низку нових макроекономічних показників, які мають доленосне значення для держави, але вони досі не обговорювалися парламентом. Відтак фракція КПУ не підтримуватиме поданий варіант бюджету.

Після перерви сесія приступила до постатейного обговорення проекту.

Після перерви сесія продовжила обговорення проекту бюджету у другому читанні. І. Мітюков висловив позицію уряду: дефіцит бюджету не повинен перевищувати одного відсотка, що в абсолютних цифрах виражається сумою 1 млрд. 240 млн. гривень. Однак цих показників сесія не підтримала. Навіть голосування в поіменному режимі не змінило ставлення депутатського загалу до цієї принципової позиції. На доказ висувалися аргументи, що дефіцит повинен становити не менше восьми відсотків. Лише в такому разі це буде бюджет в інтересах держави і народу. Нульовий варіант дефіциту також не знайшов підтримки.

Отже, сподіваного фінішу бюджетного марафону сьогодні не сталося. Можливо, більше поталанить наступного тижня: сесія проголосувала за роботу впродовж тижня у пленарному режимі. За цей час є намір досягти консенсусу зі спірних положень бюджету-99.

Розглянуто проект закону про встановлення величини вартості межі малозабезпеченості та розміру мінімальної зарплати на 1999 рік. Запропоновано встановити рівень величини вартості межі малозабезпеченості 74 гривні на місяць з наступним її збільшенням до 90,7 гривні в першому півріччі.

Мінімальну зарплату уряд пропонував встановити на рівні 65 гривень. У співдоповіді Михайло Степанов від Комітету з питань соціальної політики та праці поставив вимогу підвищити стартовий розмір мінімальної зарплати до суми 73,7 гривні на місяць. А наступного року взагалі відмовитися від цього штучного, антиконституційного нормативу, яким є межа малозабезпеченості. До речі, він вводився, як тимчасовий захід (на період виходу з кризи). Виходу не сталося і навряд чи станеться. Але це не значить, що незаконний норматив варто узаконювати...

Голосуванням сесія постановила прийняти проект закону в першому читанні та в цілому. Це означає, що з нового року рівень межі малозабезпеченості має становити 90,7 гривні, а мінімальна зарплата — 73,7 гривні.

Іван КОЛЕКТИВНИЙ.

Семирічне існування президентства не виправдало сподівань

Петро Симоненко закликає до змін

— Потреба у змінах — невідкладних, радикальних —очевидна, — наголосив лідер КПУ на прес-конференції, присвяченій розповсюдженому того дня у парламенті проекту закону «Про внесення змін і доповнень до Конституції України». Його подано від імені 158 народних депутатів. — А ми, виконуючи свою передвиборну програму, пропонуємо системні зміни, які можуть стати рятівними для України. Їх треба здійснювати конституційним шляхом, внісши необхідні корективи, насамперед до Основного Закону держави, —наголосив П. Симоненко.

Він зазначив, що це стосується передусім скасування інституту президентства в Україні. Семирічне існування президентства не виправдало жодних сподівань щодо його забезпечення ефективного управління державними справами. Нинішній катастрофічний соціально-економічний та фінансовий стан справ у державі —доказ того.

Утворення президентської вертикалі, яка в усе втручається, але ні за що не відповідає, призвело до гіпертрофованого розростання, мов ракова пухлина, бюрократичного апарату, його корумпованості, протистояння між Президентом і Верховною Радою. Зосередження в руках Президента величезних повноважень, за відсутності реального контролю за його діяльністю, створює загрозу встановлення в Україні антинародного диктаторського режиму, застеріг П. Симоненко.

Проектом закону, внесеного від імені 158 парламентаріїв, передбачено ряд інших радикальних змін. Зокрема, перетворення Кабінету міністрів на Раду міністрів з наданням їй повноважень найвищого органу в системі виконавчої влади.

Передбачено також реформування керівних органів законодавчої влади: відновлення Президії Верховної Ради; уточнення повноважень Голови Верховної Ради як найвищої посадової особи у державі. Це аж ніяк не пов'язано з персоналіями, зазначив П. Симоненко. Зокрема, до Олександра Ткаченка немає будь-яких претензій щодо виконання ним своїх посадових обов'язків.

Водночас пропоновано відновити систему рад народних депутатів як органів реального народовладдя і самоврядування. Вони мають виконувати функції органів державної влади на місцях у межах, визначених Конституцією.

Автори проекту пропонують також відновити право виборців відкликати тих народних депутатів, які не виправдали довір'я виборців. Право відкликання пропоновано надати також партіям, за списками яких обирався той чи інший народний депутат.

Запропоновано відновити систему органів народного контролю, які будуть підзвітні Верховній Раді. У плані посилення контрольних функцій передбачено також певні уточнення щодо повноважень Рахункової палати парламенту.

Іван ДМИТРЕНКО.

Два проекти — дві великі різниці

Заява депутатської фракції Комуністичної партії України у Верховній Раді України з приводу прийняття «Меморандуму економічної політики на період з 1 липня 1998 року по 30 червня 2001 року»

Кабінет міністрів України та Національний банк України разом з Міжнародним валютним фондом прийняли черговий «Меморандум» економічної політики, цього разу на період з 1 липня 1998 року по 30 червня 2001 року. Лише після тривалих наполягань народних депутатів його текст — ніким не підписаний — було надіслано до Верховної Ради України.

У «Меморандумі», по суті, викладені основні напрями економічної і соціальної політики, яку уряд і Національний банк України зобов'язалися перед Міжнародним валютним фондом проводити у наступні три роки. Хоча визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики віднесено до винятквої компетенції Верховної Ради України, документ до його підписання парламенту не представлявся. Тим часом аналіз «Меморандуму», що за своїм характером є міжнародно-правовим актом, свідчить: його зміст суперечить шістнадцяти статтям Конституції України — 13, 14, 17, 22, 43, 46, 48, 49, 50, 53, 64, 68, 85, 92, 102, 116 і є загрозою політичній та економічній безпеці України, більше того — її існуванню як самостійної, суверенної держави.

Під гаслами розв'язання гострих економічних проблем, досягнення макроекономічної та структурної стабілізації автори «Меморандуму» зобов'язалися і далі проводити нав'язаний міжнародними фінансовими олігархіями антинародний, антинаціональний курс псевдоринкових реформ Президента України Л. Кучми.

«Меморандум» передбачає передусім продовження кримінальної приватизації середніх і великих підприємств. До переліку об'єктів приватизації за вимогами МВФ і Світового банку включено такі стратегічні галузі, як енергетика, телекомунікації, хлібоприймальні підприємства, а також лікеро-горілчані заводи, санаторії та інші оздоровчі заклади. Прем'єр-міністр В. Пустовойтенко і голова правління Національного банку В. Ющенко зобов'язалися створити ринок землі, тобто пустити наше унікальне національне багатство на продаж, у тому числі іноземцям.

Надаючи гарантії і високі пільги внутрішньому і зовнішньому банківському та приватному капіталу, «Меморандум» фактично веде до знищення вітчизняного виробника. Ним передбачено, зокрема, закриття щорічно не менш як 20 вугільних шахт. З 1999 року за цим документом припиняються державні субсидії вугільній промисловості.

«Меморандум» продовжує наступ на соціальні завоювання і гарантії трудящих, закріплені в Конституції України. Значно скорочується чисельність працюючих в установах охорони здоров'я та освіти. Істотно знижуються або ліквідуються пільги і соціальні виплати багатьом знедоленим верствам населення — ветеранам війни і праці, інвалідам, учасникам ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС. Руйнується чинна пенсійна система. У «Меморандумі» відверто зазначається, що Кабінет міністрів України «має намір скасувати більшість бюджетних пільг та інших непрямих субсидій, гарантованих законодавством, у тому числі пільги на квартирну плату, комунальні послуги, санаторне обслуговування, споживання газу, охорону здоров'я та користування транспортом». Значно підвищуватимуться тарифи на житлово-комунальні послуги.

Хоча Україна вже має довготерміновий зовнішній борг, який перевищує 10 млрд. доларів США, уряд і Національний банк України випрошують нові зовнішні запозичення, які ляжуть великим тягарем на бюджет і спричинятимуть подальше катастрофічне зубожіння нашого народу.

Виходячи з цього, фракція Комуністичної партії у Верховній Раді України заявляє рішучий протест проти підписання і реалізації антинародного і антиконституційного «Меморандуму» як ганебного акту —односторонньої і беззастережної капітуляції уряду України перед світовим капіталом. Вважаємо за необхідне терміново розглянути це питання на сесії Верховної Ради України.

Категорично вимагаємо від Президента Л. Кучми негайно припинити геноцид українського народу, відмовитися від політики закабалення та остаточного знищення вітчизняного виробника зарубіжними фінансовими олігархами.

Наполягаємо на негайній відставці В. Пустовойтенка з посади Прем'єр-міністра і В. Ющенка з посади голови правління Національного банку, оскільки їхня діяльність суперечить державним інтересам України.

Пропонуємо Кабінету міністрів України якомога швидше переглянути промислову, фінансово-бюджетну, податкову, грошово-кредитну, інвестиційну, соціальну політику, підпорядкувати її національним інтересам України, нашого народу.

Закликаємо Верховну Раду України: «Захистимо рідний народ і Україну від посягань власних та іноземних поневолювачів!».

Фракція Комуністичної партії України у Верховній Раді України.

Заява фракції Прогресивної соціалістичної партії України «Про політику геноциду в Україні»

Процеси гуманізації і соціалізації, які відбуваються в світі, призвели до ухвалення міжнародною спільнотою документів щодо соціальних гарантій на життя, на працю, на забезпечення в старості, захист непрацездатних і дітей. Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, Конвенція про права дитини, Конвенції міжнародної організації праці та. ін. після ратифікації їх Україною стали складовою частиною внутрішнього законодавства нашої країни. Цими документами запроваджено соціальні нормативи прожиткового мінімуму, мінімальної зарплати і пенсії, які зобов'язують Президента, парламент, уряд і всі органи державної влади їх виконувати. Вертикаль представників Президента в регіонах, усі представницькі органи влади зобов'язані своєю діяльністю забезпечити їх неухильне виконання.

І, навпаки, свідоме чи несвідоме нехтування виконання цих норм призводить до знищення трудових ресурсів країни, деградації і вимирання народу. Такі дії владних структур у цілому і кожного, хто причетний до реалізації таких рішень зокрема, підпадають під дію Конвенції про недопущення геноциду, тобто кожний, хто порушує ці права, стає злочинцем проти свого народу, здійснюючи злочин, який не матиме терміну давності.

Все це фракція ПСПУ довела під час особистих зустрічей з Президентом України Л. Кучмою, Головою Верховної Ради України О. Ткаченком і Прем'єр-міністром України В. Пустовойтенком. Із наших вуст і з документів про це добре обізнані народні депутати України.

Попри все це, Президент України наклав вето на рівні межі малозабезпеченості в 118,6 грн. на місяць і мінімальної зарплати в 148 грн. на місяць. Ці нормативи не стали соціальними мінімумами у проекті бюджету 1999 р. (ані проекту Кабінету міністрів, ані проекту бюджетного комітету). Парламент проголосував пропозицію комуністів і соціалістів про запровадження мінімальної пенсії в 55 грн., цим самим поставивши одразу мільйони пенсіонерів за межу виживання. Цим порушено міжнародні пакти і 48 ст. Конституції України.

Нинішній парламент продовжив хибну практику парламенту XIII скликання під керівництвом О. Мороза з підтриманням Президента і уряду в їхніх антинародних діях. Слід визнати, що комуністи, побоявшись очолити уряд, вкотре ошукали своїх виборців і продовжили свою співучасть у підтримці злочинних антинародних реформ.

Граничним проявом відчаю народу і протесту проти сваволі влади і чиновників став факт самоспалення страйкаря-шахтаря Краснодонщини біля будинку Луганської облдержадміністрації Олександра Михалевича, що стався 14 грудня ц. р.

Прогресивна соціалістична партія України засуджує такі дії властей, оголошує про проведення Всеукраїнської акції «Скорботна хода» в пам'ять жертв геноциду в Україні 1994—1999 років. Ми закликаємо всіх громадян України підтримати нашу акцію, взявши в ній участь, об'єднатися навколо ПСПУ із збирання підписів на захист мінімально необхідних соціальних гарантій.

Володимир МАРЧЕНКО, керівник фракції ПСПУ у Верховній Раді України.

Обирати треба по-новому

За такої системи жодний голос не загубиться

Останні вибори до Верховної Ради показали ряд неточностей Закону «Про вибори народних депутатів України». Звичайно, зроблено значний крок на шляху демократизації суспільства. Разом з тим є положення, які потребують змін. Ось тому ХДПУ подала до Верховної Ради України проект закону України «Про вибори народних депутатів», але вже на пропорційній основі. Цей проект нами розроблено на підставі Конституції України та з урахуванням досвіду проведення виборів до парламенту 1998 року.

Віталій ЖУРАВСЬКИЙ

Досвід цей, на жаль, м'яко кажучи, не зовсім позитивний. По-перше, вибори за змішаною мажоритарно-пропорційною системою привели до парламенту багато безпартійних депутатів, що сталo однією з причин того, що Верховна Рада не змогла сформувати парламентську більшість. По-друге, встановлення 4-відсоткового бар'єра призвело по суті до порушення конституційного права обирати тих громадян, які віддали свої голоси за політичні партії, що не подолали цей рубіж, але за які проголосував певний процент виборців. Тобто їх було позбавлено права мати своїх народних депутатів від тої чи тої політичної партії, яка не перейшла 4-відсотковий бар'єр. І, по-третє, політичні партії, які його подолали, а їх лише 8 із 30, і взяли участь у виборах, поділили між собою депутатські мандати, які по праву належали іншим політичним партіям, а це понад 80 мандатів!

Отже, склалася парадоксальна ситуація, коли голоси виборців, які вони віддали за інші політичні партії, тобто проти 8 партій, які пройшли до парламенту, були всупереч їх політичній волі зараховані цим партіям.

У зв'язку з цим ХДПУ і розробила виборчий закон на пропорційній основі.

Порівняно з чинним виборчим законом істотним у цьому законопроекті є положення, в якому запропонувала пропорційна виборча система, за якою вибори народних депутатів України мають проводитися по загальнодержавному багатомандатному виборчому округу за виборчими списками політичних партій, виборчих блоків партій, а також виборчих громадсько-політичних об'єднань, що представляють собою блоки політичних партій з громадськими організаціями та рухами.

За своєю політико-правовою природою виборчі громадсько-політичні об'єднання не порушують продекларованого цим законопроектом принципу проведення виборів на партійній основі. Вони сприятимуть зростанню та розширенню соціальної основи окремих політичних партій, які виступають у блоці з громадськими організаціями, активізації останніх, а отже, і їх членів на виборах.

Пропорційна виборча система є більш перспективною у порівнянні з мажоритарною, оскільки в разі запровадження не буде втрачено жодного голосу виборця. Ця система сприятиме вирівнюванню статусу народних депутатів, що неможливо зробити за змішаної (мажоритарно-пропорційної) виборчої системи, а також подальшого політичного структурування нашого суспільства взагалі, Верховної Ради України зокрема.

Проект закону України «Про вибори народних депутатів України» складається з 44 статей, об'єднаних у 13 самостійних розділів. Його структура є оптимальною, такою, що дає змогу досить повно врегулювати і принципові засади та основні стадії проведення виборчої кампанії, і правовий статус основних суб'єктів виборчого процесу.

У порівнянні з чинним виборчим законом законопроект не передбачає 4-відсоткового бар'єра для будь-якої партії, блоку, виборчого громадсько-політичного об'єднання. Всі учасники виборчих змагань братимуть участь у розподілі депутатських мандатів. Це, на нашу думку, забезпечить рівність виборів щодо всіх суб'єктів виборчого процесу, зокрема політичних партій та їх об'єднань. За такої системи жодний голос, поданий за той чи той виборчий список, не загубиться.

Поряд з цим, і це теж є одним із нововведень у порівнянні з чинним виборчим законом, голоси виборців, поданих проти всіх виборчих списків, набувають свого правового значення. Законопроектом передбачено, зокрема, що в разі, коли кількість голосів, поданих проти всіх виборчих списків, перевищує кількість голосів, поданих за всі виборчі списки, вибори вважаються такими, що не відбулися.

У законопроекті є й інші положення матеріального і процесуального характеру, спрямовані на те, щоб проголошені в його статті два основні принципи та засади виборів послідовно втілювалися в життя.

На думку мою і народного депутата України, заступника голови ХДПУ Сергія Кириченка, авторів законопроекту «Про вибори народних депутатів України», до виборів слід допускати лише ті партії, які пройшли перереєстрацію і партійні осередки яких діють у всіх областях України та нараховують не менш як 10 тисяч фіксованих членів.

Віталій ЖУРАВСЬКИЙ, доктор політичних наук, народний депутат України, голова ХДПУ.

ХДПУ розробила виборчий закон на пропорційній основі

Автономія починає конституційний відлік часу

Чи не зупинить його Президент?

Подія тижня

Кримську Конституцію, яку привіз її автор Леонід Грач, на вокзалі Сімферополя зустрічали квітами серед зими, здравицями, козацьким маршем і гімнами України та Криму у виконанні військового оркестру.

Атмосфера на пероні нагадувала давні події на Фінляндському вокзалі. Присутні говорили про історичний перелом, закінчення двадцятиденного протистояння в українському парламенті, яке відлунювало і на півострові, про те, що віднині в автономії діятиме Основний Закон, а не вказівки «зверхників».

Ініціатор п'ятої редакції Конституції, голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим Леонід Грач заявив, що «жодного слова, жодної позиції, які применшили б повноваження автономії, не віддано», а те, що Крим нарешті отримав свій паспорт і парламентська республіка таки відбулась, назвав перемогою здорового глузду.

Заступник голови місцевої Ради міністрів Лентун Безазієв, зауваживши, що «Конституція — це Біблія для християн, Коран для мусульман і зведення законів для світського суспільства, яке досі було незаконнонародженим», наголосив, що час декларацій минув, і закликав до дії.

Член Президії ВР АРК Геннадій Бабенко підкреслив, що з прийняттям Конституції «узаконено нашу республіку», а «поява другої Конституції в Україні дає можливість говорити про федеральну перспективу її облаштування».

О 14-й годині Леонід Грач піднявся на трибуну ВР АРК, де продовжила роботу сесія, перервана його приїздом. Звертаючись до депутатів, він сказав, що останнім часом під виглядом так званої боротьби за Конституцію було розв'язано антикримську кампанію, захопившись якою «НДП хотіла вивести з підпорядкування ВР уряд автономії, замкнувши його напряму на Київ», але віднині «всі будуть працювати в єдиній нормативно-правовій базі, як і належить, і відповідати за свої результати праці».

На прес-конференції, яка транслювалася по радіо, Леонід Грач привітав кримчан із завершенням складного періоду для автономії й України, в результаті чого Крим здобув справжню Конституцію, яка відповідає і кращим зразкам державного будівництва, і Конституції України.

Прийняття нової Конституції він охарактеризував як нову еру і нові горизонти для півострова, адже Основний Закон «не дозволить підняти руку на права громадян, нацькувати народи на міжнаціональному грунті тим, хто хотів би зайнятися територіальним переділом».

У парламентській республіці, яка віднині збулась, Леонід Грач бачить головне завдання для себе і всіх кримчан у тому, щоб усі економічні повноваження були використані сповна.

Розбіжності, які виникли останнім часом між головами кримського парламенту й уряду на грунті конституційних повноважень глав гілок влади, після затвердження Конституції, схоже, улагоджено, і зміни уряду автономії найближчим часом не очікується. «Із Сергієм Куніциним ми як працювали, так і будемо працювати, хоча фракція НДП поставила його в не дуже зручне становище. Але в Криму до нього ставляться як до прем'єр-міністра, а не члена НДП», — зауважив Леонід Грач.

Інша справа — опоненти з меджлісу кримсько-татарського народу, неприйняття ідеї яких щодо виборчих квот для репатріантів не проминув підтвердити лідер кримського парламенту ще раз, оскільки вважає, що їх інтеграція в політичне життя півострова має відбуватися за загальними правилами співжиття різних націй автономії.

Щодо того, що Конституція Криму затверджена парламентом України з поправкою депутата Івана Зайця (суть її в тому, що коли конституційні положення Основного Закону Криму входять у суперечність із Конституцією і законами України, то безперечний пріоритет залишається за останніми), внесеною з голосу і в останній момент — і

це може стати юридичним прецедентом для передачі справи в Конституційний суд, — то тут кримчани спокійні. Адже вносити ті чи інші поправки у свою Конституцію може лише ВР АРК, а парламент України лише затверджує її.

Леонід Грач переконаний в тому, що Президент України Леонід Кучма не має підстав накласти вето на Конституцію. Голова ВР АРК не сумнівається, що Основний Закон Криму буде підписано, і через два тижні він і депутати поклянуться на ньому працювати і жити для блага громадян та розвитку краю, на гербі якого написано: «Процвітання в єдності».

Віктор ХОМЕНКО.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Гордіїв вузол розрубано

Угода тижня

Під час робочого візиту Леоніда Кучми до Ашгабата лідери двох держав домовилися про відновлення поставок туркменського газу в Україну.

Результатом майже дворічних переговорів стало підписання президентами угоди про поставки газу з Туркменистану в Україну 1999 року і спільного розпорядження президентів Туркменистану та України «Про будівництво і фінансування особливо важливих інвестиційних об'єктів загальнодержавного значення в Туркменистані».

Туркменистан 1999 року зобов'язується постачити в Україну 20 млрд. кубометрів газу. Коментуючи цю подію, Сапармурат Ніязов заявив, що Туркменистан готовий відновити поставки природного газу в Україну навіть до Нового року, щоб уже на свята українці відчули туркменське тепло. Обидва президенти також заявили, що питання про транспортування газу територією Росії розв'язано.

«Знято майже дворічне протистояння, — заявив з цього приводу Леонід Кучма. — Нам вдалося розрубати гордіїв вузол».

Проблем з транзитом палива російською територією не буде, сказав український лідер, бо відновлення поставок вигідне і російській стороні.

Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» і Державна торгова корпорація «Туркменнафтогаз» підписали контракт на суму 720 мільйонів доларів. Умови контракту такі: 40 відсотків вартості газу оплачуватимуть у валюті, 60 відсотків — товарами і послугами (з них 10 відсотків — інвестиційні проекти). Ціна за тисячу кубометрів газу становитиме 36 доларів на туркмено-узбецькому кордоні. На російсько-українському — ціна газу становитиме від 68 до 72 доларів за тисячу куб. м.

Питання розрахунків за транзит доручено вирішити в Москві голові Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» Ігорю Бакаю.

На запитання журналістів, хто саме буде оператором туркменського газу, І. Бокай відповів так: «Є тільки одна компанія, якій належить транспортна система Росії, — це РАТ «Газпром». І вона транспортуватиме цей газ».

З відновленням поставок туркменського газу в Україну українськими фахівцями буде продовжено будівельні роботи в Туркменистані, призупинені торік. Проведені українською стороною роботи, пов'язані з цими проектами, оцінюють у 60 млн. доларів, а вартість частини робіт, що залишилася, — 72 млн. дол.

Президент Туркменистану запросив українських фахівців взяти участь і в реалізації інших проектів, зокрема з будівництва мосту через ріку Амудар'я, заводу з виробництва каустичної соди, із створення внутрішньої нафтогазової інфраструктури, видобування вуглеводню. Розрахунок з українськими компаніями проводитиметься в рахунок поставок газу. Цей момент спеціально обумовлено в контракті.

Тамара МОЛІНА.

Ашгабат.

Промисловці та підприємці — за надзвичайний з'їзд

Ділове безсилля уряду УСПП компенсує проявом характеру

На найближчому з'їзді Українського союзу промисловців і підприємців буде вироблено стратегію й тактику щодо курсу владних структур. Про це було заявлено 23 грудня під час проведення підсумкового засідання правління союзу та в присутності Прем'єр-міністра Валерія Пустовойтенка, ряду міністрів і парламентаріїв — представників профільних комітетів Верховної Ради.

Ситуацію в промисловості визнано не просто критичною, а такою, що загрожує українській державності. В доповіді президента УСПП Анатолія Кінаха підкреслювалося, що антикризові заходи фіскально-силового характеру, що їх вживає уряд протягом року, ні до чого доброго не привели. Спад обсягів виробництва досяг майже двох відсотків. Половина підприємств скоротила випуск продукції, а 16% узагалі змушені були зупинитися. Загальна недоїмка у платежах до бюджету перевищує вже 500 млн. грн., водночас частка бартерних операцій становить 43,3%. Збільшився розрив між грошово-кредитною системою країни і промисловістю, але, з другого боку, велика залежність вітчизняної економіки від зовнішніх заборгованостей перед міжнародними фінансовими організаціями. Численні пропозиції членів УСПП, що грунтуються на практичному досвіді роботи в промислових колективах,

Заява тижня

так і не знайшли втілення в діях уряду. Стимулювання прогресивних змін не доводиться чекати і від народних депутатів, які прийняли у Верховній Раді за основу бюджетний законопроект з малореальними показниками. Одне слово, потрібні кардинальні зміни. Які саме? Визначить з'їзд, призначений на початок лютого 1999 року.

Прем'єр Пустовойтенко, все-таки, в переддень новорічно-різдвяних свят укотре закликав усіх жити дружно. А як бути тим, кому жити вже нема на що, не сказав.

Людмила МЕНЖУЛІНА.

У пошуках грошей не варто вдаватися до крайнощів

Дебати тижня

Державна податкова адміністрація в пошуках злісних неплатників податків вирішила взятися за святая святих — банківську таємницю. Йдеться про новий «Порядок надання органам державної податкової служби установами банків інформації про наявність і рух коштів на рахунках клієнтів (на вимогу) та інформації про здійснення разових грошових операцій у великих розмірах».

Відповідний наказ ДПА у жовтні вже зареєстрував Мін`юст, що породило чимало протестів з боку ділових кіл України, оскільки має багато суперечностей і порушень законодавства. У Банковій академії на Печерських пагорбах влаштували навіть «круглий стіл» за участю представників ДПА, Національного банку, Асоціації банків України, Мін`юсту, низки комітетів Верховної Ради, Союзу промисловців та підприємців. Усіх цікавила легітимність цього документа.

Під час його розробки податківці керувалися статтею 11 Закону України «Про державну податкову службу в Україні» та указами Президента України щодо реформування бюджетної політики.

Незважаючи на те, що документ набрав чинності, насправді він не працює. Банки відмовляються виконувати його через перекручування законодавства і некомпетентність авторів нового порядку. Справді, в указі Президента передбачено такий порядок, але його затверджувати має Кабінет міністрів разом з Національним банком, а не ДПА. Йдеться про інтереси клієнтів, котрим законодавством України гарантовано таємницю руху коштів на кореспондентських рахунках і депозитах.

Мало того, вважають банкіри, новий порядок непридатний для технічного використання. ДПА вимагає щотижневу інформацію по кожному клієнту банку надсилати електронною поштою через системи зв'язку НБУ. Але яким має бути файл подачі інформації, так ніхто й не здогадався розписати, не кажучи вже про гарантії захисту. Адже ця інформація може бути розголошена і використана конкурентами або кримінальними елементами. З'ясувати джерело її витоку ніколи не вдасться, як і не вдасться знайти винних у цьому. І, нарешті, це неможливо, бо клієнти банків — суб'єкти підприємницької діяльності — матимуть правові підстави звертатися до арбітражних судів, а фізичні особи — до судів загальної юрисдикції з позовами про порушення вимог Закону України «Про банки і банківську діяльність», необгрунтоване розголошення банківської таємниці. Це може призвести до істотного відтоку грошової маси з банківської системи України, закриття клієнтами рахунків, тобто виведення грошей з легального обігу.

Зважаючи на ці та інші аргументи, учасники «круглого столу» одностайно дійшли висновку, що цей документ потрібно скасувати.

Михайло ЛІВАНДОВСЬКИЙ.
Мал. Володимира ПОПОВА.

Допомога знайшла адресата, а «Голос України» — давніх друзів

Благодійність тижня

Працівники редакції газети «Голос України» не залишилися осторонь чужої біди й, зібравши колективом гуманітарну допомогу, відправили її закарпатцям. Наш власний кореспондент днями доставив її дітям, які навчаються в школі-дитсадку Чертожа, поблизу Хуста, та їх батькам.

Розташована школа-дитсадок одразу за мостом через річку Ріку. Міст цей було зруйновано стихією. Тож усе найнеобхідніше сім'ям тих, хто залишився відрізаним від навколишнього світу, національні гвардійці Івано-Франківського окремого спецбатальйону в перші післяповеневі дні доставляли на плечах, скориставшись плавзасобами та залізничним мостом.

Велика вода не обминула й школу, заливши класні та допоміжні приміщення. На подвір'я педагоги змогли дістатися аж на третій день по стихії. Тонни річкового намулу вчителі, вихователі, техпрацівники, учні та їх батьки винесли з класних приміщень. Розбухли меблі, пошкоджено підлогу — тепер вона біліє свіжими латками нефарбованих дощок.

— Серце кров'ю обливається, бо тільки три роки тому справили новосілля, — бідкається директор школи Володимир Бонь. — Цієї весни вже зацвіли фруктові дерева, котрі ми висадили на подвір'ї. Вулиця наша називається Садова. Після повені вона більше схожа на Острівну. Та нічого, як тільки настане весна, все відновимо.

Навчається у школі-дев'ятирічці 348 дітей. Половина —з багатодітних сімей, а також сироти й напівсироти. Відвідують її й 35 дошкільнят. А ще має школа два класи-супутники в горах за п'ять кілометрів від головного корпусу. Там навчається 20 дітей. Дехто із малих школяриків добирається на уроки за сім кілометрів пішки!

— Не живуть вони у розкошах, — мовив заступник директора Володимир Квик. — А тому та допомога, яку надав ваш колектив, дуже до речі і нашим вихованцям, і сім'ям, у яких після повені не залишилося майже нічого.

— Речі потрапляють за призначенням, запевнив директор. — Ми знаємо, хто найгостріше їх потребує. Ось Діанка й Вікторія живуть біля дідуся й бабусі — батьків у них нема. А Женя тепер у сім'ї старшої сестри. А те, що допомогу надала редакція «Голосу України», — дуже символічно. З газетою ми дружимо давно. Не вірите?

І директор запросив до шкільної бібліотеки, де любовно зберігалися підшивки «ГУ» — без винятку всі примірники, починаючи з 1 вересня 1996 року — відколи школа стала до ладу.

* * *

Редакція висловлює щиру вдячність персоналові багажного відділення Ужгородського вокзалу й особисто комірнику Володимирові Маслею за розвантаження гуманітарної допомоги. А нашим підопічним — учням та їх батькам, педагогам Чертожа — радісного Новорічча та веселого Різдва.

Іван ГУДЗОВАТИЙ.
Закарпатська область.

Держдума розкопилась, але «великий» договір ратифікувала

Ратифікація тижня

(Початок на 1-й стор.).

Міністр закордонних справ Ігор Іванов у своєму виступі заявив, що «договір створить правові основи, закріпить основні засади взаємодії двох незалежних і рівноправних держав».

Противниками договору виступили фракція ЛДПР, комітет у справах СНД і зв'язках зі співвітчизниками. Володимир Жириновський заявив, що «української держави ніколи не існувало, Україна — лише наша російська околиця». Геннадій Селезньов докорив лідерові ЛДПР у політичній «нечистоплотності», адже під час зустрічей з українськими колегами Володимир Вольфович виступав не лише за ратифікацію, а й обіцяв українцям провести мітинг своїх прибічників біля Большого театру на честь дружби народів України і Росії. А на думку Георгія Тихонова, котрий очолює комітет у справах СНД і зв'язках зі співвітчизниками, «ратифікація договору не допоможе слов'янському братерству і юридично закріпить Біловезькі угоди».

З моменту ратифікації договору україно-російські відносини фактично набули статусу міждержавних. У договорі закріплено положення про державний суверенітет, територіальну цілісність і державні кордони Росії та України. Можна з певністю сказати: з ратифікацією договору чимало заідеологізованих суперечок буде знято. Представники ділових кіл Росії та України були давно зацікавлені в тому, щоб їх діяльність щодо торговельно-економічного співробітництва грунтувалася на правових нормах. Проблеми між Україною та Росією вже давно перейшли в економічну сферу, і головна з них — розподіл власності колишнього СРСР.

Нацбанк зменшує шанси на отримання зарплати

Коментар тижня

Із 7 грудня 1998 року набрала чинності постанова Нацбанку № 437 від 11 листопада цього-таки року «Про затвердження змін і доповнень до порядку ведення касових операцій у національній валюті в Україні». Такого роду постанов Нацбанк видав уже чимало. Але ця за своїми наслідками перевершить усі попередні.

Постановою розширено права підприємств у використанні готівкової валюти, що в цивілізованих країнах зроблено багато десятиріч тому. Нарешті у цій частині до них наближається і Україна. Проте далі можна переконатися, що це тільки фон, на якому розгортаються істинні мотиви постанови: спроба використання готівкового обороту як батога й пряника водночас для «вибивання» з підприємств заборгованості бюджетові та численним фондам.

Якщо у підприємства немає такої заборгованості —користуйся готівковим оборотом повною мірою. Якщо бюджетна заборгованість є, то у разі використання готівкової виручки з будь-якою метою, у тому числі для виплати заробітної плати, сума повинна бути приплюсована до фактичних залишків готівки у касі того дня, коли було зроблено такі виплати.

При перевищенні ліміту готівки в касі (а воно, безперечно, буде, оскільки зарплата набагато більша за ліміт) податкова інспекція після відповідної інформації банку зобов'язана накласти на підприємство штраф у розмірі 200% різниці між фактичною сумою грошей, показаних у касовій книзі, і лімітом. Такий штраф розорить будь-яке підприємство. Природно, на це ніхто не піде. Абсолютно ніхто!

Підсумком дії зазначеної постанови буде ось що. Частина підприємств-боржників знайде спосіб виплатити «ліву» частину зарплати, яка буде згодом (через багато місяців) легалізована як виплачена «ось тільки-но». При цьому вже існуючий розрив у часі між фактичною виплатою зарплати (відрядних, витрат на канцтовари та ін.) і її легалізацією зросте ще більше і бюджет від цього тільки більше втратить. Інша частина підприємств припинить виплату зарплати до погашення (якщо, звичайно, вийде) всіх бюджетних боргів. Орієнтовно цей період можна оцінити в 3—12 місяців.

Постанова зачіпає інтереси працівників підприємств абсолютно всіх галузей народного господарства незалежно від форм власності. При цьому вона порушує фундаментальний принцип економіки, згідно з яким першочерговість виплати зарплати гарантується державою. Юристам ще належить проаналізувати статті законів України, які було порушено і мимо яких пройшов Мін'юст, коли реєстрував цю постанову. Не викликає сумнівів і реакція більшості депутатів.

Але найстрашніше — реакція мільйонів простих трудівників, які й без цієї постанови отримують зарплату з тривалою затримкою, що в світі розглядається як порушення прав людини. Тільки авторів постанови це, по всьому видно, не хвилює.

В умовах суцільного порушення законів України державні органи, до яких належить і Нацбанк, змушують керівників підприємств спілкуватися мімікою. Тому на запитання робітників і службовців про причини ще більшої затримки зарплати вони (як це вже було не раз) піднімуть палець угору, вказуючи на винуватця всіх бід.

Марко ОЛІВЕНСЬКИЙ,
кандидат економічних наук.

Ціна недбалості — людське життя

Трагедія тижня

У багатодітній сім'ї із села Білки Дзержинського району Житомирської області було восьмеро дітей, після трагедії залишилося четверо...

Глава родини пішов у сусіднє село до знайомих ремонтувати телевізор, туди відправилася й мати. Четверо дітей віком від восьми місяців до п'яти років залишилися вдома самі. Один хлопчик знайшов сірники... Четверо старших у цей час були в школі в тому-таки сусідньому селі. Коли десятирічний Валерій о третій дня прийшов після уроків додому і відчинив двері, одразу відчув дим. Він кинувся рятувати братиків і сестричок, витягнув їх надвір. Але було вже пізно... Пожежникам тут нічого було робити, бо обгоріло тільки півквадратного метра підлоги та ватна куртка на одному з малюків. Але цього вистачило, щоб діти задихнулися.

Така сама трагедія, коли загинуло одразу четверо дітей, залишених без нагляду, сталася в області чотири роки тому в Товстому Радомишльського району.

Цього року в області пожежі вже забрали життя 64 чоловік, у тому числі 9 дітей.

Олексій КАВУН.
Житомир.

Це нині цукор дешевий, а завтра...

Дефіцит солодкої продукції буде спричинений двома обставинами

Прогноз тижня

«Цукровий Донбас» видав «на-гора» 300 тисяч тонн солодкого продукту — на 30 тисяч тонн більше минулорічного. Разом з тим виробничий сезон ще не закінчився: три цукрозаводи із 38 продовжують роботу. Передбачають «зварити» ще приблизно 30 тисяч тонн цукру.

Нинішній цукор, за образним висловом голови асоціації «Вінницяцукор» Володимира Лещенка, солодший від торішнього. «Такої високої цукристості коренів, а відповідно і виходу продукції, як нині, — каже Володимир Михайлович, — у нас давно не було». До того ж, вирощений урожай, на щастя, вдалося зібрати до перших морозів. Майже всю сировину вчасно вивезли з поля.

Не дивно, що цукор на Вінниччині дешевий як ніколи. Але довго так тривати не буде. Бо в цілому в державі солодкого «піску» вироблено не багато — на рівні внутрішнього споживання. За прогнозами спеціалістів, уже наприкінці весни слід чекати цінового стрибка.

Дефіцит солодкої продукції буде спричинений двома обставинами. По-перше, 600 тисяч тонн Україна має відправити до Росії в рахунок взаємозаліку за енергоносії. По-друге, цукрозаводи й господарства, зазвичай, розраховуються цукром за поставлені їм матеріально-технічні засоби. Додайте ще борги... Підприємствам асоціації «Вінницяцукор», наприклад, щоб позбутися їх, треба було б продати весь(!) вироблений упродовж сезону цукор.

Віктор СКРИПНИК.
Вінницька область.

Колектив Секретаріату Верховної Ради України висловлює співчуття заступникові завідуючого відділом Управління організаційної роботи з комітетами Миколі Васильовичу ІСТРАТЕНКО з приводу тяжкої втрати — смерті його матері **Марії Андріївни.**

Журналісти відгукнулися на біду

Коли дістанемо дивіденди?

Не так сталося, як гадалося

Гримаси приватизації

Кілька місяців тому загальні збори акціонерного товариства «Львівнафтопродукт» достроково звільнили від обов'язків старий склад правління і обрали новий. З приводу цього в колі продавців, покупців та переробників нафтопродуктів західного регіону не вгамовуються пристрасті. І недаремно: по-перше, від цього АТ багато що залежить в енергозабезпеченні регіону, по-друге, воно об'єднує усі районні нафтобази і велику кількість працюючих.

На світанку реформування економіки, у 1994 році, відбулася приватизація львівського обласного орендного підприємства «Львівнафтопродукт». Була створена нова юридична особа — закрите акціонерне товариство, акціонерами стали члени трудового колективу, а також близько 13 тисяч громадян, в тому числі члени Спілки політв'язнів, ветерани війни, пенсіонери. Вони вклали у товариство власні приватизаційні майнові сертифікати і свято вірили, що майбутні дивіденди покращать їхнє життя, оскільки підприємство було потужне, форма організації праці (на той час) — прогресивна.

Але не так сталося, як гадалося. З 1994 року АТ «Львівнафтопродукт» неухильно занепадало і у 1998-му опинилося на межі банкрутства.

Пояснюють цей факт матеріали ревізійної комісії, які були представлені на зборах товариства ще у 1996 році. Керував тоді АТ «Львівнафтопродукт» голова правління В. Порохівник, головою спостережної ради була О. Милян.

Документи свідчать, що, починаючи з 1995 року, закупівля нафтопродуктів здійснювалася в комерційних структурах за цінами значно вищими, ніж ті, які пропонували нафтопереробні заводи. Для оплати дорогих нафтопродуктів був взятий ще й дорогий банківський кредит. Прибутки, зароблені важкою працею, «з'їдали» проценти, зарплата та премії, збитки через продаж, який не відбувався з причини високої ціни товару.

Мільйон гривень коштувало акціонерам «захоплення» керівництва АТ сільським господарством, а саме стільки забрало створення дочірніх підприємств «Стинава» і «Хутро».

Ревкомісія характеризувала ці порушення як «помилки в керівництві», така собі недосконала фінансово-господарська діяльність. І пересічні акціонери проковтнули наживку без запитання — як це фахівці, які роками працювали на ринку нафтопродуктів, раптом по-дитячому помилилися і переплутали високі ціни з низькими? Як досвідчені господарники змогли зав'язнути в кредитних проблемах? Для чого у ситуації фінансової та господарської скрути знадобилося створення нових непрофільних структур?

Отже, зловживань не побачили. Дехто мовчав, бо боявся втратити роботу. Інші наївно вірили у «безгрішність» правління. А більшість так і уявляла собі приватизацію: що відбувається на виробництві — не наша справа, ми маємо лише гроші отримувати. Тому шум піднявся лише через невиплачені дивіденди. І тоді правління підкинуло народу нову чутку — в усіх бідах винна «недосконала і неповоротка організаційна структура АТ». А тому необхідні «революційні заходи». Важко уявити, але такими визначили... відокремлення нафтобаз разом з майном від АТ «Львівнафтопродукт».

Якби директори дочірніх виробничо-комерційних підприємств були патріотами свого діла і щиро дбали про інтереси акціонерів, то навряд чи закликали б до відокремлення і без того знекровлених нафтобаз. Навпаки, намагалися б ще більше згуртуватись: гуртом легше вижити і працювати. Та чи легше гуртом ділити?

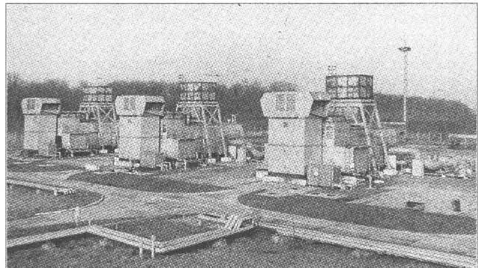
Не побоялися «реформатори» й пересічних акціонерів, бо на досвіді переконалися: громадською думкою можна легко маніпулювати.

Тому кампанія «за повне відокремлення» починає швидко набирати обертів. На засіданнях правління під головуванням В. Порохівника розробляються та вдосконалюються плани «поділення» товариства. І все — незважаючи на те, що відокремлення дочірніх підприємств не має під собою жодної правової підстави, а навпаки, грубо порушує Закон України «Про власність». Як можна привласнити хоча б одну з дев'яти нафтобаз, якщо всі дев'ять належать акціонерам «Львівнафтопродукту»?

Дочірні підприємства товариства — «Золочівнафтопродукт», «Радехівнафтопродукт», а пізніше і «Дрогобичнафтопродукт» стали ініціаторами виходу. Не діставши більшості голосів на правлінні, вони звернулися до Львівського арбітражного суду. І хоч як дивно, суд задовольнив позив. На щастя, Вищий арбітражний суд скасував рішення обласного і підтвердив, що все майно належить виключно акціонерам ЗАТ «Львівнафтопродукт» і не може бути відокремлено.

До характеристики стилю керівництва голови правління додамо ще один епізод. Розгортається він навколо Бродівської нафтобази — саме тієї, на яку планується вивести нафтопровід Одеса—Броди і яка в майбутньому повинна визначати стратегію українського ринку нафтопродуктів. В. Порохівник віддає Бродівську нафтобазу, яка належить акціонерам «Львівнафтопродукту», у повне розпорядження новоутвореного ЗАТ «Бродинафтопродукт», 32,76% акцій якого володіє Порохівник. Процедура «віддавання» така: як голова правління Порохівник дає дозвіл на викуп Бродівської нафтобази за явно заниженою ціною. З іншого боку, як директор ДВКП «Бродинафтопродукт» Порохівник купує її для ним же створеного ЗАТ «Бродинафтопродукт», але — зверніть увагу! — не за гроші покупця, а за гроші ДВКП «Бродинафтопродукт», тобто акціонерів АТ «Львівнафтопродукт». Чи не означає це, що ЗАТ «Бродинафтопродукт» безоплатно придбало майно?

Тепер подивимось на ціну «викупу» — 68 317,26 грн. Такою її визначило бюро технічної інвентаризації на підставі інформації Порохівника. Реальна ціна Бродівської нафтобази становить 2 млн. грн. і це без урахування майбутніх прибутків від нафтопроводу Одеса—Броди! Отже Порохівник, виконуючи одночасно функції трьох сторін, розіграв надзвичайно зручний для себе торг і власною рукою підписав аж три договори купівлі-продажу

майна ДВКП «Бродинафтопродукт»: 29.06, 15.09 та 31.10.97 р.

Отак і працювало АТ «Львівнафтопродукт» з 1995-го по 1998 рік. На рідному нафторинку, який міг би приносити такому підприємству до мільйона обігу щомісячно та тисячні прибутки, успіхів не було, зате весь час щось продавалося, купувалося, відсужувалося і знов продавалося. А прості акціонери... спостерігали, час від часу згадували про невиплачені дивіденди та скаржилися в різні інстанції.

Але відомо, що зі сторони мало хто може втручатися у справи приватизованого підприємства і майже ніхто не в змозі навести порядок в чужому господарстві. В тім і сенс приватизації — у появі господаря, який вкаже шахраям на двері, не дозволить з'являтися безглуздим рішенням, налагодить діло і поставить його прибутковою.

Богу дякувати такий господар в АТ «Львівнафтопродукт» знайшовся. Здорові сили в правлінні є. Саме ця група голосувала у 1997 році проти зміни структури АТ шляхом відокремлення регіональних нафтобаз. Вона зверталася до Вищого арбітражного суду України щодо скасування рішення правління про відокремлення трьох дочірніх підприємств (Золочева, Радехіва і Дрогобича) і добилася правди. Вона досі відстоює в суді незаконність відокремлення Бродівської нафтобази (ЗАТ «Бродинафтопродукт»), направила до суду та інших правоохоронних органів результати проведених ревізій. З її ініціативи 31 липня цього року загальні збори акціонерів звільнили від обов'язків членів правління, спостережну раду та ревізійну комісію акціонерного товариства, які довели підприємство до розвалу, та обрали нове керівництво.

Сьогодні виробнича діяльність в АТ «Львівнафтопродукт» майже нормалізувалася. Нове правління та дирекція докладають зусиль щодо пом'якшення наслідків кризи, роблять все, аби повернути відчужене майно. Здавалося б, у цій невеселій історії час поставити крапку.

Та ні... Риплять пера ображених функціонерів, які звільнені з посад, і летять в усі інстанції скарги. Не припиняються перевірки.

А надворі — кінець року. І знову слід чекати голосних запитань від членів загальних зборів: коли дістанемо дивіденди? Дожити б до часів, коли пролетарському «давай» протистоятиме грамотний, виважений контроль за кожною вкладеною копійкою, кожним управлінським рішенням. Контроль, до речі, не контролюючих органів, а пересічних акціонерів, справжніх власників, тих, хто за великим рахунком за все і завжди платить.

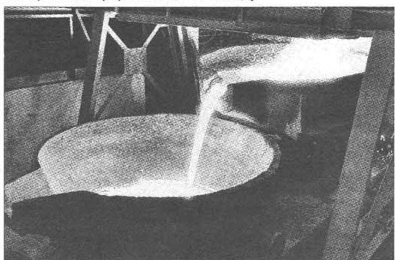
Новий голова правління АТ Михайло Сидорович у майбутнє дивиться досить упевнено:

— Нині Державна комісія з цінних паперів зареєструвала першу емісію акцій ВАТ «Львівнафтопродукт». Згідно з рішенням зборів подамо документи для реєстрації. Реорганізація дає змогу привести у відповідність до закону всі установчі документи, врегулює майнові відносини. Триває процес формування єдиного майнового комплексу.

Любов ТАРАН.

Не києм, то палицею

«Голос України» на початку цього року кілька разів порушував проблеми щодо приватизації Запорізького феросплавного заводу

Нагадуємо: це унікальне підприємство посідає друге місце в Європі з виробництва силікомарганцю і феросплавів. Щороку воно виробляє майже 2 мільйони тонн феросплавів. Левова частка — близько 50 відсотків продукції запоріжців надходить до Росії. Постачають її також на ринки Туреччини, Німеччини, країн Східної Європи, Японії.

Так-от: Фонд держмайна цю курочку, яка приносить державі золоті яйця, намагався «сплавити» за безцінь. Звичайно, сам процес приватизації заперечень не викликав. Заперечення викликала ціна, за якою збиралися продавати два пакети акцій ВАТ «Запорізький феросплавний завод».

Позиція нашої газети знайшла своє відображення у постанові Верховної Ради України № 63 від 3 лютого 1998 року, яка зупинила дивну приватизацію цього стратегічного об'єкта.

Згодом під час передвиборної кампанії до Верховної Ради Прем'єр-міністр В. Пустовойтенко, виступаючи у приміщенні заводоуправління комбінату «Запоріжсталь», стосовно феросплавного сказав, що там треба навести лад, «ми повинні заробляти гроші..., щоб ми знали чітко, у кого потім будуть акції, щоб не втемну приватизувати, а прозоро».

Час показав, що слова прем'єра були пророчими. Нині в державі міцніє і стає на ноги інший спосіб перерозподілу власності — передання державного пакета в управління юридичним і фізичним особам. Цей метод приватизації має всі шанси стати найпопулярнішим і найпривабливішим, адже, напевно, дасть змогу «правильно» розподіляти державне майно серед... «своїх».

Уряд передав в управління Дніпропетровській облдержадміністрації держпакети акцій Нікопольського заводу феросплавів, Марганецького ГЗК, Орджонікідзевського ГЗК. Компанії «Шелтон» — контрольний пакет акцій «Оріани». Українському кредитному банку — держпакети «Херсонобленерго», «Тернопільобленерго», «Кіровоградобленерго».

А 2 грудня 1998 року розпорядженням № 996-р контрольний пакет акцій ВАТ «Запорізький феросплавний завод», який належить державі, передано в управління тому ж таки АТ «Український кредитний банк». Схоже, Кабмін почав діяти за принципом: «Не києм, то палицею». На постанову Верховної Ради № 63 він видав своє розпорядження № 996-р. На кожен туз є й інші карти...

Фахівці прогнозують, що ФДМ виконає розпорядження без дотримання передбачених законодавством процедур (розірвання у місячний термін контракту з діючим уповноваженим від Мінпромполітики, погодження з галузевим міністерством, проведення конкурсу на призначення керуючого держчасткою тощо).

Оскільки Український кредитний банк ніколи не мав жодних відносин із запорізькими феросплавцями і не працював у цьому напрямі, то можна передбачити, що управління держпакетом банк бере, як подейкують, на замовлення однієї із дніпропетровських комерційних структур. Втім, як там насправді, знає один лише Бог і невеличка групка причетних до цього людей.

А злі язики вже нашіптують, що, мовляв, гряде президентська виборча кампанія, тож будь-які гроші будуть не зайві. Але для кого?

І чому в управління не передаються пакети акцій тих підприємств, які треба ставити на ноги? Запитань сьогодні більше, аніж відповідей. А далі буде ще більше. Повірте.

Борис СОМАРІН.

Набирає сили новий метод приватизації

Чужий досвід — добре, а власний розум — краще

Підприємства легкої промисловості спроможні виробити близько мільярда квадратних метрів тканин, понад 150 млн. пар взуття, 200 млн. одиниць одягу...

Офіційно

Легка промисловість України налічує близько 25 підгалузей: текстильну, трикотажну, панчішно-шкарпеткову, шкіряну, шкіргалантерейну, взуттєву, швейну, фарфоро-фаянсову, фурнітурну, іграшкову та інші. Оскільки вона виробляє товари широкого вжитку і має найбільший (після харчової промисловості) оборот капіталу, її роль в економіці дуже важлива.

Галузь до того ж може надати більш як півмільйона робочих місць.

Потенціал, як бачимо, чималий, однак його не використовують. Ще кілька років тому, у 90-91 роках, на одну особу випускали 3,5 пари взуття, а тепер — одну на трьох, замість 6 трикотажних виробів сьогодні шиють лише один. Обсяг виробництва у легкій промисловості порівняно з 1990 роком становить не більше 10%.

Що ж спровокувало занепад галузі? На це запитання відповідає заступник міністра Міністерства промислової політики України Микола ІВАЩЕНКО:

— Стан нашої легкої промисловості справді важкий. «Вимито» обігові кошти підприємств. Нерідко трапляються і управлінці-дилетанти. Завезення в Україну низькосортних виробів, передусім з Туреччини й Китаю, не могло не позначитися на роботі вітчизняних підприємств, а держава в цілому не дораховувалася величезних сум з податків — ми поки що вважаємо за краще купувати зарубіжні предмети ширвжитку, інвестуючи гроші не у вітчизняну галузь, а в турецьку чи китайську. Зрештою, в Україні немає структури, котра відповідала б за сектор легкої промисловості, у повному обсязі представляла б її інтереси і розв'язувала проблеми управління виробництвом, фінансування, модернізації підприємств. За кордоном існує галузеве самоврядування, є асоціації, спілки роботодавців. Очолюють такі організації авторитетні і обізнані особи, що відають питаннями експорту, імпорту, закупівлі сировини, інноваціями та інвестиціями. Такі утворення — єднальна ланка між урядом і профспілками, товаровиробниками. А наш уряд не спромігся свого часу проініціювати виникнення таких життєво необхідних структур. Тому ми самі взялися до справи, і у березні поточного року було зареєстровано «Українську спілку товаровиробників і підприємців».

І все-таки, попри кризу, тенденції до поліпшення помітні. Зростання обсягів виробництва товарів народного вжитку сягнуло 108,5%. Набирають обертів вовняна, лляна, бавовняна, швейна та інші підгалузі промисловості. З Узбекистану і США завдяки зусиллям уряду було завезено бавовну. В результаті виробництво бавовняних і трикотажних виробів, тканин зросло у 2,1 раза. Це був перший крок уряду до подолання проблем легпрому. Непогані результати мають Жовтоводське ВАТ «Фабрика штучного хутра», ЗАТ «Українське хутро», АТ «Хутрофірма «Тисмениця», поліпшуються справи у шкірняників Києва, Воскресенська, Івано-Франківська. Водночас третина підприємств галузі працює з украй низькими темпами виробництва, деякі з них треба або закрити, або перепрофілювати. Досить високою залишається частина продукції з давальницької сировини (60%). Хочеться зазначити, що більше половини швейних підприємств переозброєно новітнім обладнанням з Японії, Німеччини і Франції, запроваджено системи автоматичного проектування, розкрою, зберігання. Та добре оснащені підприємства, як правило, працюють за толінговою системою: з-за кордону завозять усе — від голки до тканин, використовують нашу дешеву робочу силу, шиють висококласні вироби, що їх потім можна побачити в магазинах Парижа і Лондона. Тобто зроблено унас, а от продають не під нашою маркою...

Зрозуміло, що для повноцінного розвитку легпрому потрібні чималі грошові вливання, та, погодьтеся, найбільший інвестор — власний народ. Якщо кожен наш співвітчизник матиме можливість споживати українських товарів хоча б на 1000 гривень на рік, в економіку країни надійде близько 50 млрд. гривень. Таких грошей ми ні від Світового банку, ані від усіляких фондів не дочекаємося. То чи не час державі надати таку можливість, відродивши тим самим внутрішній ринок?

Анастасія АСТАХОВА.
Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Думка

Тетяна ПІСКАРЬОВА, директор центру моди «Екста»:

— Руйнування галузі відбулося за класичною схемою — дощенту. Втрачено оптову ланку, професійно-технічну базу. Підприємствам доводиться все починати спочатку.

Наш центр намагається їм максимально в цьому допомогти. Проводяться виставки, ярмарки, які дають змогу оптовикам знайти хороших виробників, дизайнерам — дізнатися про модні напрями, а пересічним покупцям — придбати добротні вітчизняні одяг і взуття.

Вдягнутися модно — це просто

Проблему в такому разі можна розв'язати миттю, звернувши увагу на магазини вітчизняних виробників

Між нами...

Холоди, як завжди, настають несподівано. Але ж північний вітер подув аж ніяк не раніше жовтня, а отже, у кожного був час подбати про кольорову гаму гардеробу, щоб на тлі голих дерев і сірого неба теплі куртки і пальта не навіювали смутку.

Художники-модельєри центру моди «Екста» в нинішньому сезоні настійно пропонують відійти від традиційних «немарких-неяскравих» кольорів. У фаворі буде яскравий одяг. Дуже актуальні теплі тони: від золотаво-коричневого до бордового. Не варто забувати й про синій колір. Його можна комбінувати із зеленим і ліловим. Красивий і нарядний вигляд має одяг кольору ванілі, вапняку, перлів. Погодьтеся, у розмитому світлі ліхтарів або серед снігу побачити у позбавленому індивідуальності натовпі когось у яскравому, світлому — це справді як свято.

Але, кажуть, щоб правильно підібрати саме свій колір одягу, треба дослухатися до стану душі. Наприклад, синява і бірюза символізують свободу і розкутість, золотавий тон — любов, рожевий — легкість, червоний — пристрасть, зелений — відкритість і чистоту...

Незвичним, а отже, особливо привабливим, може виявитися і малюнок тканини популярного сьогодні штучного хутра, з якого шиють куртки, накидки, шуби. Як для верхнього одягу, так і для светрів, пуловерів, сарафанів і жакетів актуальні смуги, клітка, східна в'язь, квіти і навіть просто різнокольорові плями. А от шапки і капелюхи мають виконувати свою головну функцію — оберігати голову від вітру і морозу. Надзагадковість конструкції викличе швидше сміх, аніж захоплення.

Основна тенденція моди сьогодні — простота. Це притаманне і взуттю. Загострений чи подовжений носок все ще популярний, високий підбор — також. Та де взяти сили, щоб виходити цілий день в таких елегантних чобітках чи черевичках? Тому якщо взуття і без підборів підкреслює достоїнства ваших ніг — воно модне.

Звичайно, непогано було б тенденцію до спрощення перенести і на ціну, бо ж у салонах все, що хоч трохи якісне — дороге, на базарах — дороге «вдвічі», оскільки ще й неякісне.

Проблему в такому випадку можна розв'язати миттю, звернувши увагу на магазини вітчизняних виробників. Українські майстри таких фірм, як «Тисмениця», «Пані», «Галія», «Ольга—стиль» і багатьох інших фірм пропонують досить якісну продукцію, яка аж ніяк не поступається розрекламованій західній, та ще й у кілька разів дешевша.

Ну, а пам'ятаючи про те, що краще один раз побачити, ніж увесь час слухати всілякі поради і думки, постарайтеся відвідати магазини одягу в своєму місті. Якщо вироби з позначкою «зроблено в Україні» вас не розчарують, підкажіть адресу, ми із задоволенням повідомимо її нашим читачам. У такий нехитрий спосіб спробуймо підняти настрій собі й іншим. Адже не секрет, що завжди і всюди наймодніший атрибут — посмішка і спокійний, утихомирений погляд.

«Човник» спритний, недодивишся — втече

Якщо цей «конвеєр» зупиниться, чи буде чим його замінити?

Човник — найрухоміша робоча деталь швейної машини, що вводить нитку в шов. Зазвичай, він невеликих розмірів і розташований всередині машинного корпусу. Загалом, штука мало примітна, та без неї навряд чи вдасться щось пошити.

З човником у цьому значенні слова знайома переважно прекрасна половина людства. Зате всім добре відомий інший «човник». Той, що не шити, а одягатися допомагає. Він часто не має яскравих характерних ознак, проте без нього ми не дізналися б про досягнення легкої промисловості Туреччини, Китаю, Польщі.

Вітчизняні «легковики» вже багато років поспіль гострять зуб на продавців закордонного одягу та взуття. Тільки що з того? Останні все одно хоч на півкроку, але попереду. Поки наші модельєри придумають щось оригінальне та пошиють — «спритні» ринковики вже встигнуть привезти і продати модні туфлі, сукні, костюми, блузочки.

Проте не треба думати, що торговці продають лише імпортний товар. Вони залюбки реалізують українські вироби, наприклад, чоловіче взуття, білизняний трикотаж. Одне слово, нашим виробникам треба не ворогувати з «човниками», а співробітничати, поки є можливість.

Адже не секрет, що речові ринки поступово згортають свою діяльність. Люди з трудом продають залишки товару — у покупців немає грошей. Цієї осені середній денний виторг знизився майже вдесятеро і становив 40—50 гривень, тоді як рік тому він сягав 300—400. З цих грошей треба розрахуватися за місце, за «дах», сплатити податки. Ось і виходить, що більшість тих, хто стоїть за прилавком, у свою кишеню в кращому разі кладуть копійки. Деякі влізають у борги, беруть банківські позички під заставу квартир, машин — тільки б розплатитися з усіма. Про поїздки за новим товаром уже забули, та й немає сенсу везти — все одно не куплять.

Є, звичайно, оптимісти, які вірять у появу готівки в гаманцях співвітчизників. Але кількість таких віруючих швидко зменшується. У човників взагалі все відбувається швидко: приходять, освоюють ринок, формують смаки, створюють попит, його ж потім і задовольняють. Своєрідний конвеєр виходить. Але якщо цей «конвеєр» зупиниться, чи буде чим його замінити?

Олеся МЕНЖУЛІНА.
Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Корейські «будинки кохання» не стоять на заваді корейському «культу сім'ї»

Кореспондент «ГУ» побувала у вельми пікантному місці

Кажуть, традиції не бувають хороші чи погані. У кожній країні вони залежать від історії, культури, релігії, навіть, коли хочете, від національного характеру. В одних державах про традиції згадують лише з нагоди національних свят, в інших вони й нині залишаються чи не головними правилами, що регулюють суспільне життя.

Приклад — стосунки між чоловіком і жінкою в Південній Кореї. Близько 90 відсотків жінок після заміжжя залишають роботу і все своє життя цілковито присвячують чоловікові й дітям. П'ять років тому цей відсоток був іще вищий. Звичайно, молодій родині доводиться жити на одну зарплату. Тому, щоб уникнути матеріальної скрути, сучасні кореянки не поспішають розлучатися з вільним життям і воліють одружуватися, коли на рахунку в банку лежатиме певна сума. 27—30 років — саме в цьому віці вони «дозрівають» для сімейного життя.

Цікаво, що чоловіки в Кореї не такі терплячі. Як розповіла одна корейська дівчина, останнім часом багато хто з парубків шукає собі суджених серед кореянок, які мешкають у деяких провінціях Китаю — адже ті щасливі мати родину і в 17 років, та й не такі «зіпсовані».

Тепер про «зіпсутість». Чоловіки це уявляють так: дівчина не повинна до шлюбу мати інтимні стосунки, палити, пити і... вдягати безсоромне вбрання. Так, іще донедавна кореянка, що насмілювалася з'явитися на вулиці в мініспідниці й прозорій блузці, ризикувала потрапити прямісінько до поліцейського відділку. Та сьогодні суспільна мораль налаштована до «революціонерок» прихильніше. І все-таки на вулиці не дуже часто побачиш дівчат у коротеньких спідничках.

Цікаве ставлення до дівчат, які палять. Виявляється, тут воно навіть регулюється законом: якщо незаміжня панночка закурить на вулиці і її помітить поліція, то штрафу не уникнути. До послуг тих, хто хоче затягнутися сигаретою, — туалети. Так-так, кабінки цих закладів обладнані попільничками, тож є де порушити норми моралі. Ну а заміжні жінки можуть труїти власний організм, як їм заманеться, та на вулиці все одно не побачиш жодної дами з цигаркою. Вважається, що тим вони виявляють неповагу до оточення. І лише деякі завзяті феміністки зважуються палити відверто в ресторанах і барах.

Що ж до справ амурних, зазначимо: проституцію в Південній Кореї офіційно заборонено, так само, як і сутенерство. Та вихід для любителів позашлюбних стосунків існує. Це так звані «будинки кохання», де двійко можуть зняти кімнату на ніч, на годину, дві, три. Як правило, вільні номери у таких закладах є завжди. Кажу про це цілком упевнено.

Якось мені довелося терміново їхати до другого за величиною міста Південної Кореї — Теджона. Супровідник якось дивно м'явся і заздалегідь вибачався за готель: вільні номери були тільки там. Утім, мене не здивували ані загадкові погляди консьєржа, ані напівінтимні затемнені коридори. І лише зайшовши до номера й побачивши на стіні просто навпроти величезного ліжка апарат, на якому було зображено два... «усміхнені» презервативи, а на столі ще один, справжній — презент від готелю, — я все зрозуміла...

Спершу виникло непереможне бажання піти геть з того злачного місця. Та нас заспокоїли: нічого страшного, що презерватив на столі, тут так само безпечно, як і в будь-якому іншому готелі, з непристойними пропозиціями ніхто не полізе. (Задля справедливості зазначу: райони, де розташовані «будинки кохання», іноземцям після 10-ої вечора відвідувати не радять). Коштує номер зовсім недорого, якщо порівняти з вартістю номерів в інших готелях — десь 50 доларів. Що ж до послуг жриць кохання, то консьєрж клявся і божився: таких немає. Однак не виключено, що він просто не бажав бути відвертим із журналісткою, та й небезпечно: адже за звідництво можна й за грати потрапити. За словами одного корейського знайомця, проститутку можна знайти саме в таких районах і приблизна ціна — 50 доларів за одноразову послугу.

Та повернімося до «будинку кохання». Попри всі запевнення, ніч минула неспокійно. Нічне життя там практично не завмирало: раз у раз грюкали двері, консьєрж розносив по номерах замовлення. Дуже «гнітили» величезні люстра, порозвішувані на кількох стінах. Та, коли вранці я поскаржилася на безсоння, це нікого не здивувало — сюди приходять не спати!

Якщо у когось складається враження, ніби в Південній Кореї все жіноче доросле населення гуляє, а чоловіче знаходить утіху в «будинках кохання» — це не так. Насправді у країні — культ сім'ї. Відсоток розлучень дуже низький, можна навіть сказати, що лише одиниці зважуються на такий крок. Жінка в родині виконує роль берегині, чоловік — роль здобувача. І обоє, щойно з'являються діти, беззавітно віддають себе вихованню нащадків.

Наталя ФІЛІПЧУК,
спеціальний кореспондент «ГУ».
Сеул.

На городах пораються і в Канаді

Мерлін та Браян Кларки — канадці. Але ось уже чотири роки мешкають та працюють у Кіровоградській області, викладають в одній з олександрійських шкіл. Трохи й дивно: чому вони залишили країну, де в людей — усмішки на все обличчя, автомобілі — великі, будинки — просторі, де пенсіонери взимку й улітку мандрують світами (бо є на це кошти), а діти справді мають усе найліпше?..

— Браяне, чому ви тут?

— Ми навчаємо людей тому, чому важко навчитися у вас: сучасній англійській мові найпоширенішого північноамериканського зразка та комп'ютерній грамоті. Серед наших учнів — і діти, і дорослі, до речі, деякі з них уже отримали роботу за океаном і телефонують нам звідти, щоб подякувати.

— Так, сьогодні чимало українців хочуть емігрувати на Захід, у тому числі й до Канади. Чи варто це робити?

— Якщо ти заможний і маєш добру освіту, то, можливо, і в Канаді знайдеш роботу. А взагалі там багато проблем, що знані й громадянами України: безробіття, засилля чиновників, які отримують чималу зарплату, але часто забувають дбати про людей.

— Проте ж у вас нема такого, що городяни змушені були брати клаптики землі, аби виростити там картоплю на зиму?

— Вам так здається. Приблизно 50 відсотків канадців намагається мати якийсь клаптик землі на город. Тим паче, що більше половини канадського населення мешкають у так званому приватному секторі. Так, мати Мерлін вирощує картоплю, помідори, полуниці. В її саду є вишні, кілька кущиків малини. А їй, до речі, 81 рік. І хоча часом буває простіше все це придбати на базарі чи в магазині, люди все одно пораються на своїх городах. Це вже звичка.

— А що вам найменше імпонує в Україні?

— Те, що й у Канаді — уряд (*сміється*)! Це ненормально, коли промисловість не розвивається, виробники не мають жодної підтримки, бізнесмени-початківці (і не лише вони) змушені ховатися від податків, бо якщо вони їх сплатять у тій кількості, як того вимагають закони, то можуть назавжди поховати мрію про розквіт власної справи. У період виборів політики багато говорять про потреби народу і підтримку соціальних програм, а потім ніби забувають свої обіцянки.

Хоча... Наведу приклад. У Канаді є два основних табори партій, що змагаються під час виборів: консервативний — його підтримують бізнесмени — і соціал-демократичний — він виступає за зміцнення соціального захисту. Коли перемагають останні, то будуються нові лікарні, навчальні заклади, розробляються нові програми підтримки малозабезпечених. І людям це подобається. Та все це потребує чималих коштів, тому нерідко в цей час підвищуються податки. А то вже не подобається бізнесменам. Вони погрожують перевести свій капітал до банків інших країн. Потім перемагають консервативні сили: починають будуватися і розвиватися заводи, фабрики, ремонтуються дороги — і часто за рахунок зменшення фінансування соціальних програм. І знову є незадоволені. Отож люди ніколи не бувають цілком задоволеними, так уже ми влаштовані.

А взагалі не думайте, що канадці дуже відрізняються від українців. І треба вірити: те, що свого часу вдалося зробити нам, вдасться і громадянам України. Головне — працювати з розумом.

Інтерв'ю взяв
Ігор ШИРОКУН.

Для італійців — бідні, для нас — заможні

За даними Італійського державного інституту статистичних досліджень, у Римі збільшується контраст між заможними і тими, хто шеляга не має. Нині за межею бідності — понад 300 тисяч римлян.

До бідноти також належить значна частина пенсіонерів. В італійській столиці нараховується близько 400 тисяч жителів, які старші за 65 років (це 13 відсотків усього населення Рима). За статистикою, незабаром їх буде більш як чверть жителів столиці.

Зазначимо, що часто-густо фінансові труднощі пенсіонерам допомагають розв'язувати... українські жінки. Тисячі їх їдуть до Італії з надією заробити копійчину. «Бідні» італійські пенсіонери платять за цілодобовий догляд і всі хатні роботи трохи менш як 50 відсотків своєї пенсії. Для них — це мізер, а для наших жінок — добра платня.

Олесь КЛИНОВ.
Рим.

Люди й події

Вірним шляхом ідете, товириші!

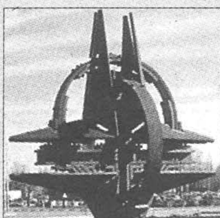

Гарний новорічний дарунок одержали певні українські прогресивні сили, відомі своєю прокурдською позицією: за повідомленнями з оточення самого Абдули Оджалана, він не проти був би отримати політичний притулок в Україні! І хоча через відомі буржуазні причини нині це неможливо, бажання Оджалана можна розцінити і як визнання досягнень тих самих прогресивних сил на революційній ниві. Ну хто там крокує правою?!

Цікаве запитання

І все-таки сексуальний скандал довкола Білла Клінтона та іракська криза далекі одне від одного: про це свідчить рейтинг найголовніших міжнародних подій, складений агенцією Ассошіейтед Пресс. Білл там на першому місці, а Ірак — аж на десятому, і розділяють їх азіатська фінансова криза, тропічні урагани, ядерні випробування Індії та Пакистану, арешт Піночета... А може, все це — теж через Моніку?..

Загадкові двері НАТО

Висловивши невдоволення розпливчастими формулюваннями керівництва НАТО про те, що «двері альянсу залишаються відчиненими», міністр закордонних справ Румунії (яка з надією стоїть під натовським порогом) Андрей Плешу зауважив: «Відчинені двері, в які ніхто не входить, є, по суті, зачиненими!». Не можна не погодитися. Тим більше, що, як неважко помітити, з тих дверей поки ніхто й не виходив.

Завдання вже виконано

Москва, заявив один з високопоставлених російських дипломатів, бачить своє завдання в створенні такої нової атмосфери у відносинах з Японією, яка «дозволила б майбутнім поколінням розв'язати проблему Південних Курил». Певне, той пан трохи відстав від життя: адже саме цього року Москвою вже створено «атмосферу», яка аж ніяк не дозволить розв'язати курильську проблему поколінням нинішнім.

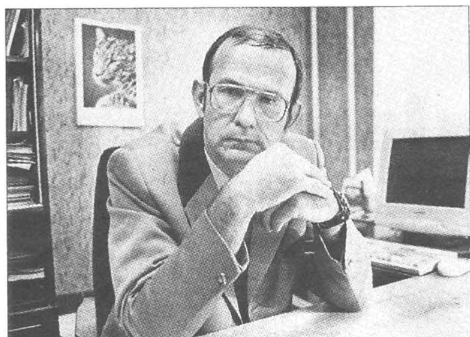
Залізний аргумент

У відповідь на заяву народного депутата Журавського про те, що низка політичних партій розглядає Бориса Тарасюка як можливого кандидата на посаду Президента, сам міністр закордонних справ заявив: таких планів він не має, ще багато чого належить зробити на нинішній роботі. Ой, Борисе Івановичу, ваша правда — дуже багато... Навіть подумати страшно. Але, може, до наступної осені впорається?

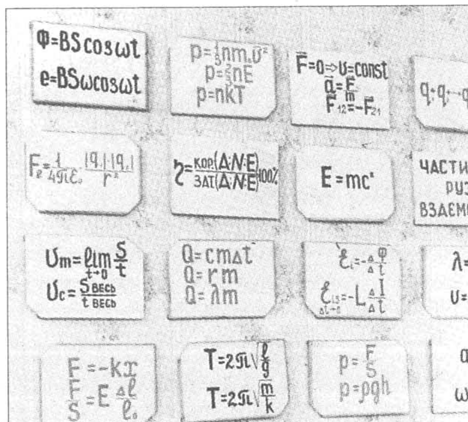
«Не думайте, що канадці дуже відрізняються від українців...»

У П'ЯТІЙ — НА ВІДМІННО

Звісно, поки що це мрія: і вчителя, й учня, і батьків. Тим паче, за нинішньої скрути, коли педагог не має змоги повноцінно працювати, а учень — навчатися. І все-таки...

У звичайній полтавській середній школі № 5 заняття розпочалися, як і належить, 1 вересня, у добротно відремонтованих класах. У школі нині тепло і світло не відключають. Учителі більш-менш справно одержують зарплату, а учні — традиційно серед переможців міських і обласних олімпіад, бо рівень знань тут справді високий. І якщо десь вже і забули, що таке позакласна робота, то у п'ятій, як і раніше, діють різноманітні гуртки, секції та клуби. А ще дві недільні школи — німецької та єврейської громад.

Допомагають навчальному закладові місцева влада, шефи, батьки. Отож не виживають, а живуть. «У співдружності», — наголошує директор Володимир Кловацький. Може, саме тому асоціацію керівників закладів освіти міста, яку він очолює на громадських засадах як депутат міськради, теж названо «Співдружність». Щоб в усіх школах міста справи йшли на відмінно. І хай це поки що мрія, та як без неї жити?

Полтавська область.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Без мрії не можна жити

З точки зору державної — цинізм

Нацрада — «Хай клевещуть!»

Саме так, бо інакше не скажеш про нещодавнє дійство під назвою «Громадський звіт Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення» (аргументи для своїх висновків ми взяли з виступів та висловлювань екс-міністра Міністерства інформації, а нині президента Національної телекомпанії Зіновія Кулика, секретаря Ради національної безпеки та оборони Володимира Горбуліна та Президента України Леоніда Кучми).

Хоча організатори заходу, насамперед голова Нацради Віктор Петренко, як то кажуть, «старалися», але... звітувати довелося самим собі — в залі ніякої громадськості просто не було. Не рятували становище й псевдонаукові виступи членів Нацради (кажемо так, бо оратори чомусь раз у раз називали зібрання науково-практичною конференцією).

Із здивуванням присутні — а це були переважно працівники українських телерадіокомпаній — дізналися про те, що, виявляється, у світі домінує державне телебачення тощо.

Конструктивним був виступ голови Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформації, народного депутата Івана Чижа, але про нього швидко забули.

На столі президії з'явилися квіти, подарункові амфори тощо. Так поступово захід трансформувався у святкування 4-річного ювілею Нацради.

А з телеекранів, розставлених у залі, тренований дикторський голос переконував: «Члени Нацради — це відомі й авторитетні в Україні люди, висококваліфіковані фахівці в галузі телебачення та радіо...»

Може, це й правда?

Але згадаємо просту істину: про кожного судять з результатів (а про них, нагадаю, йтиметься нижче).

Коротко про членів Нацради.

Олександр Кочетков — рекомендує себе як «сценариста, режисера та ведучого». До переїзду в столицю з командою Леоніда Кучми працював заступником керівника прес-центру одного із дніпропетровських заводів. Тобто людина не має досвіду роботи не тільки на обласному рівні, а й навіть на районному.

Інтелектуальне ядро Нацради — сам голова історик Віктор Петренко, філософ В'ячеслав Кудін, мистецтвознавець Микола Слободян, філолог Іван Мащенко —своїми численними публікаціями особливо й не збагатили сучасну українську тележурналістику (як, до речі, нічим не проявила себе й келейно народжена Телевізійна академія України, до якої входять відомі люди, наприклад, Ада Роговцева, Богдан Бенюк, композитор Володимир Бистряков. Але де ж телевізійники?).

Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення фінансується з державного бюджету. Вона видає журнал «ВідеоКвадрат». Напередодні так званого громадського звіту тут опубліковано статтю Віктора Петренка. Зрозуміло, про «здобутки» Нацради. Мова публікації — російська.

І останнє у вступі зауваження.

Коли бачиш щоденний телепотік, який насамперед утверджує культ насильства, бездуховності та масової культури, коли навіть працівники Міністерства інформації визнають, що саме ЗМІ сприяють тому, що «процес русифікації в Україні не тільки не зупинився, а й активізувався», коли не помічаєш хоча б спроб трансформації національного телебачення в громадське (тобто підконтрольне народу, як це прийнято в цивілізованих країнах), — то мимоволі думаєш: члени Нацради та ті, хто стоїть за ними, не просто нехтують суспільною думкою, а чинять, наче той голова колгоспу з анекдоту, який кидав глузливе: «Хай клевещуть!»

Хто формує інформаційний простір України?

«Сьогоднішня політика — це страшна боротьба різних груп впливу перед виборами», — заявляє Сергій Телешун, консультант Президента Леоніда Кучми з питань внутрішньої політики, не остання людина в команді господаря «Білого дому» на Банковій. Отже, знає, що каже.

В умовах нашої країни ця боротьба ускладнюється протистоянням гілок влади, жорстокою конкуренцією між претендентами на перерозподіл телеефіру, відсутністю державної політики, зокрема щодо розвитку преси та ЗМІ.

(Для глибшого висвітлення проблеми розширимо поле нашого бачення, включивши до аналізу не лише ЗМІ, а й пресу).

Важко не погодитися з колишнім керівником Держтелерадіо України Миколою Охмакевичем, який вважає, що «структурні реформи на телебаченні й радіомовленні —це злочин усіх без винятку гілок влади та нового керівництва. Під прикриттям реформ намагаються ослабити ланки телебачення, зруйнувати його системність, цілісність для того, щоб частинами передати в інші руки». Як приклад Микола Охмакевич назвав 2-й канал УТ («Студія «1+1») та «Інтер», «господарями яких виявилися люди, чия мета — максимально викачати рекламний прибуток, жалюгідна частина якого йде на розвиток самого телебачення».

То хто формує сьогодні інформаційний простір незалежної України?

Зіновій Кулик, екс-міністр Міністерства інформації України:

«Урядова комісія, яка вивчала інформаційний простір України, відзначила значну присутність на інформаційному ринку іноземного капіталу. Майже 80 відсотків газет є приватними, і державі не байдуже, на які гроші вони створені, які політичні цілі мають... Свобода слова дала й негативні наслідки, наприклад, «журналістське кілерство». Держава сьогодні не має можливості зупинити поширення інформаційної продукції аморального змісту».

Спробуємо хоча б торкнутися архіважливої проблеми —фінансування преси та ЗМІ. Щоправда, нам кажуть, що фінансування й витрати телеканалів тепер є комерційною таємницею, та шила в мішку не втаїш.

Про гроші, хоч-не-хоч, доведеться говорити, бо вони нині стали рушійною силою виборів.

Отже, бюджетом на розвиток радіо й телебачення на 1998 рік виділено 160 млн. гривень, на пресу — 8 млн. 610 тисяч.

Запам'ятаймо ці цифри (хоча не будемо забувати, що виділено — не означає виплачено).

Фінансовим партнером «Студії «1+1» є американська компанія «Central Europea Media Enterprises», яка активно діє на європейському телеринку. Вважається, що, отримавши ліцензії в Україні та Польщі, «CEME» матиме доступ до прибутків від телереклам сумою від 2 до 3 млрд. доларів щорічно (!).

Отож виходить, що вітчизняні рекламодавці віддають свої бюджети —головну статтю доходів телебачення — іноземному власникові?

Українська преса та ЗМІ сьогодні є ареною отої «страшної боротьби різних груп впливу перед виборами», як влучно сказав Сергій Телешун.

«1+1» — компанія, орієнтована на економічний успіх». До цих слів генерального продюсера каналу «1+1» додати нічого.

А те, яка «Студія «1+1» «аполітична й зорієнтована лише на інтереси глядачів», ми побачили під час минулих парламентських виборів, коли її журналісти готували телешоу «5 на 5» — скандальні й малокваліфіковані програми, що зазнали закономірного фіаско.

Але часті інтерв'ю керівників «Студії «1+1» мають дедалі більше рекламний характер. Обіцянки, обіцянки... Адже економічний успіх — насамперед!

Отже, приклад лише однієї телестудії демонструє, що іноземний капітал не просто вагомо присутній у процесі функціонування національного інформаційного простору, як твердить Зіновій Кулик. Він чи не визначально впливає на телеаудиторію, а в екстремальні періоди суспільного життя (під час виборів) стає активною силою боротьби за голоси виборців. Бо відомо: хто платить, той і музику замовляє...

Тож якщо йдеться про «живі» мільйони інвалюти, а в державному бюджеті — про мільйони гривень (й ті невчасно виплачують), то щось тут не так. Але ще жодна поважна комісія не виявила криміналу в діяльності українського телебачення. Цікаво, чи не так?

«В інформаційному просторі протяг...»

Діяльність друкованих органів та ЗМІ належить до сфери, яка визначає принципи національної безпеки держави. Мабуть, тому ці питання досить часто розглядаються на засіданнях Ради національної безпеки та оборони. Як відзначив не так давно ***секретар РНБО Володимир Горбулін,*** лише 380 з 852 теле- і радіостанцій України мають ліцензії. Зареєстровано 16 інформаційних агентств, а працюють у декілька разів більше.

«Україна продовжує працювати в рамках тієї інформаційної системи, яка склалася в СРСР», —наголосив Володимир Горбулін й додав: «Нічого не зроблено, щоб наша інформація була, як належить, захищена. Інститут стратегічних досліджень, Верховна Рада, інші державні органи в Україні спілкуються між собою через Internet, через Відень, Лондон і Нью-Йорк».

Володимир Горбулін також зазначив: необхідно знайти потрібне співвідношення між забезпеченням свободи слова й державними інтересами та національною безпекою.

Що сказати, прочитавши ці рядки?

Усе правильно.

Але хто заважає нинішнім лідерам держави вирішити ці питання? Невже без їхнього відома інформаційний простір України було віддано північному сусіду, а значну частину електронних ЗМІ — зарубіжному капіталу?

Президент України Леонід Кучма:

«Сильна держава — це передусім держава, де дотримування правил обов'язкове для всіх, де панує лише закон, а не особисті чи групові інтереси. Хочу підкреслити, що ми стоїмо перед вибором: будемо мати чітку й ефективну владну структуру, яка зможе забезпечити вихід суспільства з кризи, або будемо продовжувати владний хаос, який не дасть можливості нам, представникам влади, ефективно працювати, а нашому народу —забезпечити собі гідне життя».

Звичайно, можна навести й інші цитати з висловлювань Президента. В його словах усе правильно, все підпорядковано державним інтересам й волі законів та моралі. Все про Україну.

Зіновій Кулик, екс-міністр Міністерства інформації України: «Мінінформ під час передвиборної кампанії координуватиме роботу з розподілу ефірного часу, аби забезпечити рівні умови для всіх кандидатів».

Сумніватися в подібному досвіді Зіновія Кулика немає підстав, адже українські телеглядачі мали змогу спостерігати, як пан екс-міністр «допомагав» на виборах Леоніду Кравчуку. Щоправда, останній указ Президента Леоніда Кучми стосовно вдосконалення державного управління інформаційною сферою, очевидно, внесе певні корективи й розставить його прихильників за новою схемою. Це ми вже бачимо на прикладі змін у керівництві Національною телекомпанією, до керма якої на півтора місяця прийшов був Микола Княжицький, але його змінив знову-таки Зіновій Кулик.

До речі, знайомлячись з президентськими указами, мимоволі ставиш собі запитання: чому глава держави та його однодумці так часто посилаються на недосконале законодавство щодо преси та ЗМІ? Якщо вони справді дбають про захист національного інформаційного простору, про розвиток преси, радіо й телебачення, чому не діють так само рішуче в цьому напрямі?

А може, пошукаємо відповіді в газетах нашого сусіда? Адже їх в Україні достатньо, «дякуючи» зусиллям чи бездіяльності владних структур.

«Час журналістського романтизму в Росії закінчився, треба відкинути всі ілюзії відносно нашої незалежності. В Росії відбувся бюрократичний переворот, і масова скупівля газет — завершальна його стадія. Ми програвили свободу взагалі. Росія вступає в нову політичну епоху, яка значною мірою близька брежнєвському застою. Все визначатиметься інтересами фінансово-бюрократичної олігархії. Учергове країна повернеться до стародавньої системи кухонної інформації», — ось що пророкує Павло Вощанов, колишній прес-секретар Бориса Єльцина.

* * *

Висновки, сподіваюсь, читачі зроблять самі. Фактів наведено достатньо.

На єдиному наголосимо.

Коли в суспільстві немає чіткої державної політики, культу цивілізованих цінностей, незаперечного верховенства закону тощо, в ньому формується псевдоеліта. А це явище має обов'язкові атрибути: некомпетентність, корупція, паразитизм, аморальність, безвідповідальність.

Псевдоеліта — це не більш ніж пародія на справжню еліту.

* * *

Віктор Петренко «звітував» перед громадськістю з усмішкою на вустах. А чому він має сумувати?

Віталій АБЛІЦОВ.

Хто платить, той і музику замовляє...

ВАТФАРМ®
АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО

Бавовняні пристрасті,
або Чи зацвіте синій льон — залежить від Інноваційного фонду

Голова правління відкритого акціонерного товариства «Ватфарм» Іван Цибанов.

Черкаська фабрика гігроскопічної вати, а нині відкрите акціонерне товариство «Ватфарм», відоме підприємство не лише в Україні, а й далеко за її межами. З часу заснування фабрики (а було це більш як 30 років тому) черкащани освоїли ринок від Далекого Сходу до Балтики, від тундри до пустелі Кара-Кум. Одержуючи за нарядами держплану бавовну з Азербайджану та Узбекистану, фабрика виробляла за рік близько 18 тисяч тонн гігроскопічної вати. Єдине в Україні і одне з найпотужніших у колишньому Союзі підприємство працювало стабільно і ритмічно. Однак найбільшою гордістю черкаських виробничників було те, що за якістю їх продукція не мала собі рівних. З усіх республік приїжджали до Черкас гінці, щоб «вибити» тонну-другу позафондової гігровати...

Нині про досягнення згадують на фабриці з ностальгією. Втім, тих, хто пам'ятає їх, стає з кожним роком все менше. З 1500 працюючих колись на «гігроваті» залишилося близько половини. Виробничі потужності завантажено на 8—10 відсотків, фабрика працює 3—4 місяці на рік. Якщо у 1990 році вати медичної випускалося 13,5 тисячі тонн, то торік — менше однієї тисячі. Крім медичної вати, підприємство почало випускати прокладки, тампони, однак обсяг товарної маси у порівняльних цінах 1997 року становив менш як 10 відсотків від показника 1990 року. Собівартість продукції підвищилася за ці роки утричі. А середня зарплата у зв'язку з вимушеними простоями зменшилася за сім років з 184 карбованців до 136 гривень.

Випростатися підприємству не дає хронічна нестача сировини. З кожним роком її все важче добувати у країнах Середньої Азії.

— Нині практично неможливо придбати сировину безпосередньо у виробників, — розповідав голова правління «Ватфарму» Іван Цибанов. — Промислові магнати Великобританії, Швейцарії, Німеччини скуповують урожай ще в полі, оптом, а згодом диктують свої ціни на ринку. Тому й доводиться брати сировину на бавовняній біржі у Ліверпулі, куди вона надходить з Пакистану, Сирії, Туреччини та Узбекистану. Часто буваю в Ташкенті з приводу закупівлі бавовни. Приїжджаю, прошу продати тисячу тонн. Пропонують 50 тисяч і не менше. Ясна річ, вдарити по руках ми не можемо. Інший приклад. Торік Україна уклала з Узбекистаном угоду на поставку 35 тисяч тонн бавовни за клірингом і за півтора року взяла... 2 тисячі тонн.

Неузгодженість законодавчих актів між державами Середньої Азії та Україною, необов'язковість одних та інфантильність других загнали у глухий кут унікальне, розвинене, донедавна високоприбуткове підприємство. Перерахувавши у 1993 році до Азербайджану 2,5 мільйона доларів США і до Узбекистану близько 75 тисяч доларів на закупівлю майже 2 млн. тонн бавовни, «Ватфарм» уже п'ятий рік не може добитися ні поставки сировини, ні повернення грошей. Куди тільки не звертався за ці роки Іван Цибанов, які високі пороги не оббивав — все дарма. Ні один чиновник навіть пальцем не поворухнув, щоб допомогти єдиному в державі підприємству, без продукції якого не працюватиме жодна операційна. Після тривалих кабмінівських ходінь з'ясувалося, що «Ватфарм» не може навіть оскаржити у міжнародному арбітражному суді дії недобросовісних партнерів. Чому? Та тому, що Україна досі не підписала відповідної міждержавної угоди...

— Не можу збагнути, — продовжував Іван Андрійович, — чому підприємство, а з ним сотні людей, повинні зазнавати таких колосальних збитків лише через те, що державні мужі ніяк не спроможуться підписати міждержавний документ... Важливий не лише «Ватфарму», а й багатьом іншим підприємствам, котрі перебувають в аналогічній критичній ситуації. Для чого тоді бити себе в груди і говорити про захист вітчизняного товаровиробника?!

— Коли зайшла мова про «захист», не можу не сказати і про горезвісні податки, — підтримала розмову фінансовий директор ВАТ Ніна Чеканова. — Візьму один з них — податок на землю. Як відомо, він повинен нараховуватися згідно земельного кадастру. Однак його у наших Черкасах немає. Тому податок береться зі «стелі», а до базових ставок нараховується ще й коефіцієнт 1,5. Це означає, що наша фабрика, розташована на околиці міста, у задимленій промисловій зоні, платить однаково з тими, хто дихає повітрям у сосновому лісі. Тобто за 1 квадратний метр не 24 копійки, а 36. Але це лише «квіточки». З 1 липня Кабмін встановив на базову ціну коефіцієнт 1,81 відсотка. І тепер з «Ватфарму» вимагають за один метр ...65 копійок! Територія акціонерного товариства займає 12 гектарів. Отже, одного податку на землю нам потрібно щороку сплатити 75 тисяч гривень. Інакше як здиранням останньої сорочки з хворого це не назвеш...

Справді, не лише здивування викликають численні урядові «пасажі», спрямовані нібито на підтримку вітчизняного товаровиробника. З одного боку, можна роками «розглядати» надважливу для того ж підопічного виробника міжнародну угоду і миттєво, не моргнувши оком, «підмахнути» документ про безмитне ввезення з-за кордону в Україну санітарно-гігієнічної продукції... Крім того, у переліку товарів критичного імпорту забули про бавовну, з якої виготовляють медичну вату. Забудькуватість Кабміну вилазить «Ватфарму» (і не тільки йому!) боком. Адже тепер при закупці сировини доведеться платити 20 відсотків податку на додану вартість... Це неминуче призведе до підвищення ціни на вітчизняний товар. Більше того, продукція фабрики не зможе конкурувати із завезеною без сплати мита і податків імпортною.

Щоб цього, не дай боже, не сталося, правління ВАТ не чекає, поки його проковтнуть західні кити «Джонсон і Джонсон» чи «Проктер енд Гембл». На фабриці продовжують розвивати цехи хімічний, фасувальний і тампонів з дільницею бинтів. У першому півріччі (вперше за останні п'ять років) збільшено обсяг виробництва на 23 відсотки. Спільно з однією чеською фірмою організовано випуск памперсів і прокладок з торговою маркою «Мальва». У номенклатурі виробів — 10 найменувань санітарно-гігієнічної продукції — від хірургічної вати до різних тампонів і кульок. І що важливо, упаковка та якість виробів черкаського «Ватфарму» відмінні. Цим вони вигідно відрізняються від аналогічної продукції завезеної з Росії, Індії, Македонії, Польщі, Туреччини. Розглядаючи сіру, з різними домішками вату, завезену з-за кордону, не можна ще раз не обуритися діями деяких урядовців, що дозволили завозити цей мотлох в Україну. Та ще й без мита... Чому, запитують на «Ватфармі», не ввести хоча б квотування імпортних санітарно-гігієнічних виробів? Україні, до прикладу, потрібно на рік близько 2 тисяч тонн медичної вати. Фабрика без зусиль виготовить півтори тисячі, а решту — 500 тонн — можна «добрати» з-за кордону. Заплативши, звичайно, відповідний податок і мито... Ось такий крок був би, безперечно, оцінений як захист вітчизняного товаровиробника!

Поки уряд роздумує, на «Ватфармі» розраховують на власні сили. Великий виробничий і науковий досвід Івана Цибанова (а йому свого часу доводилося працювати і в дослідному інституті, і директором коноплезаводу, трикотажної фабрики) підказав нестандартне рішення: переорієнтуватися у виробництві вати з дорогої, «нетутешньої», бавовни на доморощені коноплі та льон! Несподівану ідею відразу випробували на практиці й одержали чудовий результат. Льон і коноплі виявилися навіть більш гігроскопічними, тобто вологопоглинаючими, ніж бавовна. Крім того, вони —неперевершені природні антисептики... Метод одержання вати з цих традиційних українських культур зареєстровано як винахід Івана Цибанова.

Нині на «Ватфармі» складено обгрунтований бізнес-план з переведення виробництва вати з бавовни на льон та коноплі, котрий увійшов у «Державну програму розвитку легкої промисловості до 2000 року». Залишається лиш мізер — знайти 3 мільйони гривень, щоб задуми стали реальністю.

Таку суму може виділити Інноваційний фонд, керівники якого недавно побували на підприємстві і ознайомилися з ноу-хау «Ватфарму». Залишилося тепер лиш чекати їх рішення. Дуже хотілося б — і не лише черкащанам, —щоб воно було позитивним. Адже з пуском нових ліній запрацює на повну потужність не лише «Ватфарм», а й призабуті галузі агропромислового комплексу. Тисячі людей одержать роботу і зарплату. І тоді льон цвістиме не лише у піснях!

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Хворий певніше живий, аніж мертвий

Проблема

Кілька повідомлень, що промайнули в пресі останнім часом, насторожили: ринок лікарських препаратів переживає критичні часи. Заступник голови Державного комітету медичної і мікробіологічної промисловості Віктор Чумак повідомив, що у вересні заморожено поставки імпортних ліків. Запасів ліків залишилося не більш як на місяць. Якщо полиці аптек ще не спорожніли, то тільки тому, що небаченими темпами виросли ціни.

Усупереч песимістичним прогнозам, у Києві наприкінці жовтня відбулася 7-ма міжнародна виставка «Охорона здоров'я-98». Вона зібрала близько 170 фірм-учасниць, у тому числі близько 80 українських. Було представлено понад тисячу препаратів, частина яких цілком нові для України.

Факт вочевидь: і промисловість, і дистриб'ютори працюють і здаватися не збираються. То на чому тримається ринок? Що відбувається на ньому сьогодні?

Тільки на перший погляд здається, що структура будь-якого ринку проста: попит визначає пропозицію, пропозиція задовольняє попит. Насправді це складна логічна система виготовлення та завезення лікарських засобів, яка залежить від наявних або прогнозованих захворювань. У формуванні ринку беруть активну участь і суб'єкти підприємництва.

Проблеми виробництва та продажу лікарських засобів фокусуються в нинішньому досвіді будь-якої великої компанії першої десятки нашої країни. Таких, як «Фалбі», «Біокон», «Фармімпекс», «ВВС» та інших. Усі вони до вересня нинішнього року стійко й динамічно нарощували обсяг оптового та роздрібного товарообороту.

Що об'єктивно сприяло цьому зростанню? Передусім стан здоров'я наших громадян. Щоправда, агресивна рекламна політика низки західних фірм призводить до того, що люди буквально останні гроші витрачають на засоби, оголошені панацеєю. Так, на 4,2 мільйона доларів укладено контракти на поставку до України бальзаму Біттнера. Завезення «засобу від усіх хвороб» безупинно зростає. А в цей час споживачі бальзаму страждають від цілком конкретних хвороб і не лікують їх.

У цьому разі завдання великих фармацевтичних компаній полягає ще не тільки в забезпеченні ринку справжніми оригінальними препаратами замість різних сурогатів, а й у тім, щоб «витягнути» споживання на цивілізований рівень, вільний від само- і невігласького лікування. Тому їм часто доводиться виступати в ролі певної установи санітарно-освітньої роботи, вкладати гроші в розумну рекламу, виставки, спонсорські акції, йти на свідомо невисокі ціни, що забезпечують доступність тих чи тих препаратів.

Та не робитимемо з підприємців філантропів: активно формуючи грамотне споживання, вони намагаються закласти успіх у свій бізнес завтрашнього дня.

— Тільки-но грянула криза, — розповідає керівник компанії «Фалбі» М. Пасічник, — ми вмить залишилися без обігових коштів. Аж до серпня компанія працювала зі своїми покупцями з відстрочкою платежу на тридцять і більше днів. Тому гроші від продажу за значний період не було повернуто. А розраховуватися з постачальниками треба було валютою, яку банки продавали з величезними складностями в обмеженій кількості.

За такої ситуації класичні капіталісти на початку вересня тимчасово зупинили б або цілком згорнули роботу. Проте, крім бізнесу, залишаються ще й соціальні проблеми. Нікуди не поділися хвороби, страждання, і людей не можна залишати без захисту. Ми вирішили, що маємо змогу працювати далі, і розпочали виснажливі переговори з фірмами — щоб ті відстрочили нам платежі, не припиняли поставок, не зменшували асортименту.

Сьогодні з багатьма виробниками, постачальниками вдалося знайти спільну мову. Здебільшого це так звані генеричні компанії Словенії, Польщі, Болгарії — ті, хто випускає лікарські препарати за ліцензіями. Партнери — власники ліцензій, як правило, з Німеччини, Франції, США, Японії, очікують і не квапляться завозити медикаменти «першого ряду», присутність яких обов'язкова під час серйозних проблем зі здоров'ям. Проте репутація нашої компанії, стиль роботи, її становище на ринку — запорука того, що ситуації з відсутністю препарату (висловлюючись професійною мовою — дефектури) з життєво важливих медикаментів в Україні не буде.

Однак людям важлива не тільки присутність на ринку того чи того препарату, а й його ціна. Ходити в аптеку, як до музею, погодьтеся, — це привід заробити собі додаткову хворобу. Тим паче, очевидна прив'язка цін на імпортні ліки до курсу долара, і це вже здійснений факт, який найближчим часом не змінюватиметься. Порівняно з літнім періодом, завезені з-за кордону ліки зросли в ціні майже вдвічі. На 30 відсотків піднялася ціна і на більшість вітчизняних препаратів — їх виробляють на імпортній сировині. Хоч як прикро, з цією ситуацією ми вступили в зиму з її обов'язковими застудами, ангінами і — що особливо серйозно — з очікуваною епідемією грипу.

Багато що залежатиме від економічно обгрунтованого зміщення національної грошової одиниці. Втішити може тільки одне: ліки не дорожчатимуть, якщо курс долара не підніметься. Відома хитрість імпортерів, коли за «стрибаючого» курсу в солідних компаніях, у тому числі й нашій, до ціни закладається кілька зайвих пунктів для підстраховки від ризиків, не проходить. Нинішня ціна ліків відповідає курсу долара в Національному банкові України.

Отже, ринок лікарських засобів певніше живий, аніж мертвий. Він у дуже скрутному становищі, його легко задушити — ще кілька стрибків курсу долара, якісь невдалі дії уряду й лікуватися громадянам не буде чім. Надія лише на те, що на процеси, які відбуваються всередині ринку, впливають не тільки стихія, Кабмін і світова криза, а й зацікавлені в його існуванні й розвиткові підприємці. Якщо витягнуть свою справу, то, може, не пропадемо...

Любов ГАЙДАК.

Треба не кричати про підтримку вітчизняного виробника, а ділом допомагати йому

Незакінчена революція: яка і чия?

До 100-річчя від дня народження Романа Роздольського — видатного марксиста-патріота (1898—1967)

Чи сумісний Карл Маркс з українською національно-державною ідеєю?

Ми відзначаємо століття від дня народження людини, добре знаної в світі. Праця Р. Роздольського «До історії написання «Капіталу» (1968, Німеччина) означала перехід від класичного марксизму до ренесансу марксистських ідей. Її перекладено основними мовами світу, окрім рідної авторові української.

Цікаво, що Роздольський народився у Львові — місті, з якого походять... родичі К. Маркса з боку бабусі!

Р. Роздольський пройшов через сумніви: що важливіше —будівництво України чи визволення людства від кайданів капіталу? Він обрав марксизм, але ніколи не був бездумним провідником доктрини Маркса. 1964 р. він опублікував... книгу проти Енгельса. Вона називалась «Фрідріх Енгельс і проблема «неісторичних народів». Річ у тім, що Енгельс доводив, нібито чехи, словаки, словенці, хорвати, серби, українці (русини) є народами без майбутнього, неісторичними, реакційними. Мовляв, ці народи приречені на загибель, бо стоять на перешкоді прогресу.

Роздольський переконливо показав, що Енгельс помилявся, і довів (з марксистських позицій!), що немає підстав в ім'я прогресу йти на асиміляцію —русифікацію, германізацію чи якусь іншу «ацію».

Роздольський вважав, що шляхом Енгельса пішов Сталін, різниця лиш у тім, що для Фрідріха ворогами були «неісторичні» народи, а для Йосипа — «буржуазним націоналізмом» неросіян. А кажуть, що Сталін зрадив революцію і вона виявилася «незакінченою»! Дивлячись для кого...

... Для оцінки ідей Роздольського слід виходити з того, що останні 150 років успішного розвитку людства є взаємодією лібералізму і дирижизму.

Лібералізм — за найширшу свободу для індивідуума. Все, що пробуджує незалежні сили суспільства, дістає підтримку лібералів. Для них вільний ринок, малі підприємства, домашні господарства — об'єкт схиляння і піклування. А головний противник — держава, бюрократія, протекціонізм і регулювання.

Дирижизм (регулятивізм, менеджеризм, фордизм) ставить у центр уваги організацію, впорядкування людської діяльності. Основною інституцією тут є якраз держава.

Обидві ці течії взаємопов'язані і ніде цілком не витісняють одна одну. Чистий лібералізм або чистий дирижизм, без уваги до національно-історичного досвіду, особливо у новонароджених державах, призводить лише до загальної кризи.

Україна розпочала своє державне існування, маючи в розпорядженні в основному марксизм-ленінізм, вигострений у боротьбі проти українських інтересів. А тому колишні комуністи, взявшись будувати українську державу, змушені були якось вириватися з ідеологічно-культурних догм росмарксизму з його культом меншовартості всього немосковського. А дисиденти (Рух) стали носіями лібералізму закордонного зразка. Лібералізм і ідея «розбудови» йшли ніби паралельно або й суперечили одне одному. Такою була реальність, незалежно від того, хто винен у цьому. І сім років незалежності — це розвиток під ковпаком чужих політичних доктрин.

Тепер можна констатувати: марксизм-ленінізм в Україні — це потворна форма дирижизму, розрахована на обслуговування імпер-шовіністичного російського комунізму. Він нічого не має спільного з еволюцією теорії Маркса до цивілізованих форм дирижизму.

В Україні є два різновиди лібералізму. Один прагне наслідувати російські зразки псевдозахідного лібералізму. Він щодо української ідеї дотримується гасла «все равно, какое это имеет значение», а насправді продовжує русифікацію під ширмою найкращих умов для відкритого ринку і демократії.

Але ж сам російський лібералізм, з його «олігархами» й розкраданням капіталу, є пародією на західний лібералізм і, як показує фінансова криза 1998 року, мало що має спільного з інтересами Росії. Тож його український відповідник не менш нікчемний.

В Україні певний шанс лібералізму в поєднанні з раціональним дирижизмом був у Руху (нового і старого). Каталізатором цього синтезу могла б стати національна ідея. І хоч Рух найбільш просунувся в цьому напрямі, однак він не здійснив історичної місії.

У 1998—99 рр. з розгортанням світової фінансової кризи, загалом невдалим розвитком перехідних економік, у світі складається новий баланс взаємозв'язку лібералізму і дирижизму. Цей напрямок відверто надає пріоритетного значення в економіці національній державі, території, національній системі інновацій з національною культурою.

Україна стоїть перед потребою синтезу лібералізму і дирижизму, що став би національно-специфічною єдністю. Тим-то й цінні для нас зусилля Р. Роздольського скоригувати ідеї Маркса в бік національних інтересів.

Історія, однак, невблаганна. У кінці XX століття вже очевидно, що не доктрина Маркса несе нам утвердження України як динамічної, прогресивної нації-держави у сучасному світі. І цей висновок визначає також місце спадщини Р. Роздольського в нашій суспільній науці.

Він прагнув до завершення «марксистсько-ленінської революції». При цьому він був певний, що українці досягнуть культурного й економічного визволення.

Тепер, після розпаду СРСР, можна сказати, що ця революція завершилась. Але ніде, ні в Росії, ні в світі, і натяку немає на відродження вчення Маркса-Леніна зі справжнім марксистським (у дусі Роздольського) тлумаченням національного питання.

Зокрема, для нинішніх «наших комуністів» українська національно-державна ідея в європейському тлумаченні так само ворожа, як і лібералізм прихильників капіталізму. Український комунізм — компрадорський євро-азіатський волоцюга.

Тому перед Україною ще стоїть завдання з'єднати свою державну ідею з придатним для себе синтезом лібералізму та дирижизму. У цьому сенсі «революція» в Україні ще не закінчена, але це не «незакінчена революція», про яку мріяв Роздольський.

Веніамін СІКОРА,
доктор економічних наук, професор.

«Засядько норму знає»

На шпальтах преси рад

Цю цікаву бувальщину розповів К. Колесников на шпальтах слов'янської міськрайонної газети «Вісті», що на Донеччині. Подаємо її з деяким скороченням:

Відпочивав Сталін на своїй чорноморській дачі, й заманулося йому поспілкуватися з простим робітником, щоб почути «голос народу». Дав завдання, і відповідні органи знайшли йому в одному із санаторіїв рядового шахтаря з Донбасу, що відпочивав за путівкою.

І ось гість за одним столом із самим Сталіним. Після взаємних привітань наливає Сталін йому склянку горілки, а собі чарку доброго грузинського вина. Випили, закусили. Розпитує Сталін товариша Засядька (так звали шахтаря) про життя, про шахту і про все, що його цікавить, а сам наливає другу, тост пропонує. Знову випили, закусили. Потім — третю. Сталін усе розпитує, Засядько — розповідає.

Наливає Сталін четверту. Засядько дякує, але не п'є. «У чому справа, товаришу Засядько? — питає Сталін. — Чи нездоровий? Мені казали, що шахтарі люблять і вміють випити більше трьох склянок горілки». А треба сказати, на підмосковній дачі любив Сталін влаштовувати пиятику, щоб розв'язати язики міністрам і членам ЦК, тож вирішив застосувати свій метод і до шахтаря. Але той більше не пив. «Засядько норму знає», — сказав він і зауважив, що переконує її тільки у забої видобуваючи вугілля. Поговорили ще, а потім відвезли Засядька назад до санаторію.

Минув час. Засядька після відповідної підготовки послали від шахти вчитися до промакадемії. Закінчивши навчання, він повернувся назад, працював начальником дільниці, потім директором шахти, а згодом і шахтоуправління.

Але зустріч із Сталіним не пройшла марно. Помер міністр вугільної промисловості СРСР. Стали думати й гадати, кого призначити замість нього. Порадилися із Сталіним, і він згадав про Засядька, який «норму знає», а значить, розуму не проп'є і міцно триматиме справу в руках. «Та кого ви ще шукаєте? Ставте Засядька. Хороший міністр з нього вийде».

Так воно і сталося. Багато добрих справ і добру пам'ять залишив по собі товариш Засядько. Його ім'я носять зараз шахта, сільгосппідприємства, санаторій. А все тому, що «Засядько норму знає».

Копи безіменні знищували безвинних

Сталін був далеко, а тюрма — близько...

Роки беруть своє. Ну гаразд, заспокоюєш себе, прожив своє життя, дітей маєш, онука, пенсійну книжку завів, якийсь приробіток — що ще треба? І тут-таки ловиш себе на думці: а чи не звідси починається розмивання історичної пам'яті, всепрощенство, навіть романтизація колишніх «соціальних переваг»?
Мова, можливо, не про нас. Але ростуть діти, онуки.

Тож розповім про свого батька. Почну з епізоду, коли він, 35-річний Сергій Іванович Василенко, їздовий колгоспу імені Сталіна с. Леонівки Іванківського району на Київщині, непаспортизований, добрався до Києва. Спродав, що було в кошику, на Сінному ринку дефіцитної маринованої тюльки купив і отак — у валянках з галошами, у куфайці — пішов до академічної капели «Думка».

Перше враження від такого пришельця звісно яке. Та коли полився його чистий, соковитий лірико-драматичний баритон сильного тембру («Дивлюсь я на небо»), відбіркова комісія зааплодувала. А Григорій Гурійович Верьовка сказав: «Сьогодні ж призначаєтесь солістом!»

... До 1917 року батько співав у митрополичому хорі хлопчиків при Києво-Печерській лаврі. Потім був солістом Володимирського кафедрального собору в Києві. Коли батька пізніше заарештували, слідчий найтяжчою провиною Василенка С. І. визнав спів у церковному хорі.

Але це — через шість років. Тоді ж, у 1935-му, батько побоявся стати солістом капели «Думка» (матеріальні нестатки, сім'я, великий клопіт з переїздом, страх перед містом). Врешті, не мені про те сьогодні судити. І от він знову при конях. Після виснажливої праці єдиною його втіхою був сільський «колбуд». Організував художню самодіяльність, струнний оркестр, сам майстерно грав на всіх смичкових інструментах, диригував. До хору залучив дружину, сина, сестру, брата. На Леонівській сільській сцені ішли «Наталка Полтавка», «Запорожець за Дунаєм», причому на дуже високому виконавському рівні. На щорічних міжрайонних олімпіадах хорова капела С. Василенка виборює лише перші місця. Йому вручають нагороди — неодмінно твори Сталіна, гітару, мандоліну, кілька балалайок, бубон, а також грамоти, грамоти...

І ось 27 червня 1941 року о 4-й годині ранку оперуповноважений Іванківського МРО НКВС сержант Якимчук подав батькові ордер на арешт і обшук. Найбільшою антирадянською крамолою виявилися церковні ноти видання 1914 року і фотокартка тих самих часів, де батько знятий зі своїм земляком і другом ще по хору хлопчиків. Цього земляка нині знає весь світ —то був Іван Козловський.

Ордер на арешт скріплено карлючкою прокурора Іванківського району Ковадло того-таки 27 червня. Ночами, видно, не спали «захисники Отечества», якщо сержант справився зі своєю відповідальною місією о 4-й ранку. Цитую ордер: «Василенко С. И. будучи враждебно настроен против Советской Власти среди населения распространяет слухи о гибели Советской Власти —восхваляет фашистский строй». Звідси висновок: їздового колгоспу імені Сталіна не можна лишити на волі, бо це може негативно позначитися на «срыве мероприятий Партии и Советской власти, а также на следствия и суда». Районный прокурор дає добро, «согласен» і начальник Іванківського МРО НКВС молодший лейтенант Заковорот.

Пригадалася й ще одна крамола. Якось у Леонівці показували «Чапаєва», і кіномеханік (у темряві) знайшов якийсь шмат паперу й затулив ним дірку у вікні. Вранці, коли батько під'їхав возом, щоб відвезти кіноапаратуру в сусіднє село, до клубу навідався голова сільради. Зирк — а вікно затулене портретом знаменитого льотчика Коккінакі. 27 червня 1941-го батькові це пригадали: «Працюючи завідувачем клубу, С. Василенко забивав гвіздки у голови портретів вождів нашої країни».

Викопали органи держбезпеки й те, що батько воював у війську Щорса, а після важкого поранення пішов у церковні дяконі.

З 1941-го і понині доля батька мені невідома. У 1954 році до Києва приїхав І. Козловський. Ми побачились. Іван Семенович сказав, що я, мов дві краплини води, схожий на батька. «Де співаєш?» Ніде, відповів я. «Якщо ти, синку, — сказав Козловський, — чув колись короля баритонів італійця Тіто Руффо, то твій батько, щоб ти знав, йому анітрохи не поступався». Довідавшися про арешт, Іван Семенович пожалкував, що не знав про це раніше, а то «міг би персонально звернутися до самого Йосипа Віссаріоновича».

Що я міг відповісти? Жив, як і всі жили тоді, страхом: Сталін далеко, а тюрма — близько.

Як історика, мене не дуже здивуєш «фактами, що свідчать про набутки найгуманнішого в світі соціалістичного ладу». Переді мною постанова «Особого Совещания при НКВД СССР» від 5. 12. 42 р., якою, майже через півтора року після арешту, мій батько «по ст.54-10 ч, II УК УССР осужден к 8 годам ИТЛ».

Один безіменний сержант встановив, що батько «враждебно настроен», другий, також безіменний, сержант держбезпеки Бобровський знайшов міру покарання, третій, знову безіменний, сержант слідчої частини держбезпеки Ривкін, оголосив свій вирок. І людини не стало.

Будь проклятий час, коли безіменні нещадно знищували безвинних!

Анатолій ВАСИЛЕНКО,
кандидат історичних наук.

І людини не стало

Голка коле боляче... потім

Кримінал

Мене дуже здивувала згода Валерії на інтерв'ю. Про це всі кажуть і пишуть, але якось абстрактно. Вразило, що про себе дівчина каже з іронією, навіть цинізмом. Чому? «Я просто радію життю. Радію, що ще тут...»

Початок

... Канікули в мене почалися з класу п'ятого. Коли ЦЕ було вперше — не пригадую. Зазвичай у всіх це починається з прогулів школи, коли нудно... З'являється хтось і починає пропонувати: спочатку випити, потім травки покурити...

Уперше я покурила маріхуану. Тяжкі наркотики почалися згодом. Мене вигнали з однієї школи, потім з другої. Постраждала за любов до громадських навантажень —школа була зразково-показова, приїжджали різні делегації, і я була гідом. На уроках бувала рідко. Й особисті стосунки з учителями — вони хотіли, щоб учні плазували перед ними. Я не вмію.

Це була п'ята чи шоста моя школа. В мене загинув друг. Усе нагромадилося, нахлинуло... Був дев'ятий клас, мій другий дев'ятий (я залишилася на другий рік). Одного разу, коли ми знову прогулювали, прийшов хороший хлопчик і скромно запропонував героїн. Нічого робити не треба, тільки понюхати. По-перше, цікаво. По-друге, думаєш — та ну вас усіх! На зло — спробую. На зло кому — незрозуміло. Товариш виявився таким добрим, що дав спробувати багато. Потім друзі не знали, що зі мною робити — перший раз почала з передозування.

З «добрим хлопчиком» ми зустрічалися раз на тиждень, потім частіше. Їздили разом шукати. Система проста. Спочатку тобі продають достатньо наркотику, а потім поступово зменшують дозу. Тоді розумієш, що нюхати тобі замало, і починаєш колотися. Це принцип рекламної кампанії — дають «штучку» безплатно, а потім ти платиш гроші. ВИБОРУ НЕМАЄ.

Чи не бажаєте ширки?

Так усе почалося. Згодом моїх постачальників-негрів почали відправляти додому. А в інших місцях це було дорого. І тут з'являється ще один «добрий друг» і каже: а чи не бажаєте ширки? Та ні, не хочу, страшно. Та нічого страшного, вмовляє, те саме, тільки в іншому вигляді.

Так починається «чорний рух». Школу забуто. На це потрібні гроші. В тебе зникають будь-які людські поняття — заради того, щоб отримати це, ти готовий на все. На все начхати — на себе, на батьків, на близьких.

Гроші. Підверталися діти багатих батьків, і вони спонсорували компанію 3—4 осіб. Вони були спонсори, а ми нахідники. Такі були завжди. А якщо не зустрічалися, то завжди про тебе згадували — мовляв, щось тебе не видно в наших лавах! Телефонували, приходили, приносили, і «життя налагоджувалося». Це була вже не «рекламна кампанія». Принцип, мабуть, такий: сьогодні я тобі допоміг, завтра мені буде погано — і ти до мене прийдеш.

А зістрибнути практично неможливо

НАВІЩО я кололася? Важко відповісти. Від самотності, від неробства, від проблем, які таким чином не розв'язуються, а стають іще більшими...

Із сподвижників (назвемо їх так) багато хто сидить за розповсюдження, кілька померли від передозування. Дехто тимчасово зістрибнув. Розважаються спиртним, шукають заміну. А зістрибнути практично неможливо.

Я? Мені дуже не хочеться повертатися до цього. Кілька разів я намагалася сама злізти... Я зрозуміла, що колотися мені просто нема куди. Я підрахувала, скільки мені треба, щоб почуватися нормально. Мене охопив жах.

Зізнання

Тато працював слідчим. Мені здається, він бачив, що зі мною коїться, але не хотів думати про це. А мама... Мамі завжди розповідала якісь казки. Вона вірила, так було простіше.

За кайф треба платити

Сказала я їм про це сама, в якомусь пориві. Я на голці з 16 років. Три з половиною роки. Я лікувалася. Мене обстежили і чистили кров. Під шиєю підвели катетер. Так і ходила з ним. Я нічого не приймала, крім снодійного, щоб спати. Одного разу я зайшла до своїх сподвижників. А там усе в розпалі — останні штрихи, всі сидять, чекають. Я читаю лекцію на зразок —треба припиняти. Тут на мене починають діяти заспокійливі ліки. Далі — не пам'ятаю, мене вирубило. Може, хтось добрий посприяв. Прийшла до тями під вечір наступного дня. Слідів уколу не знайшла. Найпростіше було ввести мені дозу через катетер — відкручуєш кришечку, і все. Тоді вже навіть тато зрозумів, що все серйозно. Мене трохи підлікували, я знову почала помалу колотися. Чому? Якщо хочеш кинути, треба кудись їхати. Оточуючі тебе сподвижники так чи інакше сприяють регресові. Ці друзі мене не покидали... А із старих, донаркоманівських, практично нікого не залишилося. З оточуючими мене зв'язували тільки наркотики.

Я попросилася до Павловки

Батьки зрозуміли все по-своєму. І почали зачиняти мене вдома. Другий поверх — не проблема. Йде хто-небудь із знайомих, ти йому рукою помахаєш, опустиш рибальські снасті — і все гаразд. Батьки приходять з роботи, а мені вже добре.

Коли стало ясно, що домашні арешти не врятують, я сама попросилася до Павловської психіатричної лікарні. Було дуже весело! Там я відсвяткувала своє 19-річчя. Прокидаюся вранці, а всі психи мене вітають. Відділення закрите, а вони десь квіти роздобули... Через півтора місяця мене звідти забрав товариш, музикант з Пітера. Повіз мене до Санкт-Петербурга в реабілітаційний центр для наркоманів та алкоголіків.

У Пітері тижнів зо два ми носилися з аналізами —вдруге там підтвердили... як би це сказати, щоб не було так сумно... Одне слово, мені відмовили в цьому центрі. Вони не мають права брати до себе ВІЛ-інфікованих. І довелося гоу хоум!

Про те, що я інфікована, мені сказала мама під час виписки з Павловки. Мовляв, мені треба тобі щось сказати. Кричати, плакати не треба, не маленька... Мені все стало ясно.

Майбутнє... воно є

Тепер треба чимось зайнятися. Працювати треба. Терміново! Від неробства всяка нісенітниця спадає на думку. Хочу вступити до інституту. Не те, щоб я дуже хотіла. Мені здається, мене до цього трохи зобов'язують батьки... Я розумію, що маю якось виправдати всі кошти, витрачені на моє лікування.

Людина в свої неповні двадцять розмірковує, як старий, котрий прожив нелегке життя. Валерія нікого не звинувачує. «За кайф треба платити!» І вона платить.. Але є надія. Валерія сподівається, що в неї не СНІД, а австралійський гепатит («професійна» хвороба наркомана). Цей вірус може «прикидатися» чим завгодно. Може, це саме він зле пожартував з дівчиною. Через деякий час це з'ясується остаточно.

Записала Ольга ВІТЕР.

Шістсот шістдесят шість (сьогодні)

Тут мудрість!
Хто має розум,
нехай порахує число звірини,
бо воно число людське.
А число її — шістсот шістдесят шість.

Апокаліпсис, глава 13.

Реальність

Деренчливе нутро старого тролейбуса прийняло ще кількох пасажирів, і машина повільно рушила з місця.

— Оплачуємо проїзд! Посвідчення і проїзні на контро... — голос кондуктора зненацька потонув у несамовитому:

— Я тебе поколю, поколю!!!

Люди, які стояли попереду, від несподіванки сахнулися, відкриваючи гарно вдягненого малюка років трьох-чотирьох, напрочуд схожого на миловиду жінку на сидінні напроти.

— Я тебе поколю!!! — недитячий зойк ще раз відбився від металевої стелі, а маленька рука з побілілими від напруження пальцями швидко піднесла перевернутого настовбурченими вухами вперед іграшкового зайця до материних грудей.

— Поколю!!! — лють спотворила рожевощоке обличчя. —Поколю!!!

— Слухай-но, хіба можна таке говорити своїй мамі? — озвалася жінка поряд. — У тебе, ось подивись, симпатичний зайчик...

— А тобі я переріжу горло. — Твердо вимовив малюк, пожбуривши іграшку на підлогу, щоб розвести руки: —Отакенним ножем!

— Синку, — сказав дідусь, насилу опускаючися біля дитини навсидячки, — це ж твоя мама!

— Їй переріжу і тобі переріжу. Отакенним ножем. І голова відвалиться, а тут буде текти кров, кров, кров!!! — спідлоба поглянув на нього хлопчик. — Кр-о-о-о-ов!!!

Дідусь знічено замовк, а салоном шугонула хвиля обурення. Малюк підвів палаючі ненавистю очі на оточуючих і, чітко карбуючи кожне слово, повторив:

— Голова отак відвалиться і буде кров. Я всім вам горло переріжу. Всім, всім, всім. Величезним ножем.

— Добре, — знову відгукнулась жінка поряд, —якщо ти поганий, я забираю твою маму, бо вона хороша, а ти залишишся сам.

— А тобі я покладу під язик бомбу. Вона вибухне і розірве тобі язик. І відірве голову. — Пильно подивився на неї хлопчик.

Його мати міцніше стулила побілілі вуста і підвелася, готуючись до виходу.

Підвелася й сусідка:

— Ну все, ми з твоєю мамою йдемо.

Тролейбус зупинився. Дві великі і маленька постаті зійшли на порепаний асфальт.

— Ти недобре себе поводиш! — крізь розчинені двері долинув розпачливий вигук матері. — Я іду з тьотею.

— Ти-и-и... — зневажливо протягнув малюк. — Іди.

Він розвернувся і, не озираючись, пішов геть. Гучніше запрацював двигун. Звільнений від гальмівних колодок, тролейбус почав долати підйом. А люди ще довго дивилися через вікно на розмірено крокуючу дитину і двох заклляких на місці розгублених жінок.

Олександр ДОВБУШ.

Чернівці.

Мал. Олексія БОРДУСОВА.

Феномен Варі Акулової

Це цікаво

(Початок на 1-й стор.).

Мішечки на зап'ястях

Мама у Варі — вчителька. Батько — силовий жонглер. Коли замість очікуваного хлопчика народилася донька, батько не став робити з цього трагедії. Дав дівчинці гучне ім'я і став готувати її не більше не менше —до світової слави. Щойно Варя почала посміхатись, як тато «взявся» за її вестибулярний апарат — перекидав догори ногами, крутив по колу. У маленькі мішечки зашив гайки, обмотані ваткою, і прив'язав до зап'ясть доньки, щоб «підкачати м'язи». І справді, чого дарма руками махати? В результаті занять за татовою системою у півтора рочки Варя шокувала глядачів тим, що майстерно виконувала «кабріолі» («стойка у стойку») на руках у тата.

На той час Юрій уже залишив професійний цирк і керував цирковою студією "Трюкачі" в Міжрегіональному центрі перепідготовки кадрів. До занять прилучив не тільки доньку, а й дружину Ларису. Бачачи, з якою філігранною точністю відпрацьовує чоловік номери, з якою обережністю тренує доньку та інших дітей, Лариса заспокоїлася: Варя — у надійних руках.

Озон, вітаміни і зарплата

До дитсадка вона не ходить. Адже у маленької спортсменки інший, «дорослий» ритм і розпорядок життя. О дев'ятій сніданок, потім дві години занять силовими вправами з татусем. Перерва на обід і вільний час, коли Варя малює або читає Біблію. О 15 годині йде у циркову студію до тата, де займається акробатикою до 19 вечора. Щоб дитячий організм не перевтомлювався, серед тижня є один вихідний.

Батьки регулярно показують доньку лікарям. Дівчинка розвивається нормально, майже не хворіє, але їй потрібне повноцінне харчування і морський озон. Та це — рекомендації для багатих. Акуловим, які живуть на мізерну платню педагогів, хліба іноді ні за що купити. Не вирішено і житлове питання — сім'я мешкає у гуртожитку. Такі-сякі гроші, які у них з'являються, вони витрачають на купівлю реквізиту, пошиття циркових костюмів...

Спонсорів — катма

Мрії подружжя Акулових зробити з доньки знаменитість — не примарні ілюзії, далекі від реальності. Вже сьогодні дівчинку, яка виступає на циркових аренах з власними номерами «Еквілібр на котушках» і «Силові акробати» (разом з татусем), знають в Україні. На різноманітних фестивалях циркового мистецтва міського і обласного рівнів Варю Акулову називають «відкриттям року», «диводитиною», «феноменом». На Всеукраїнському фестивалі циркових мистецтв «Молодий цирк України» виступ дівчинки став сенсацією.

Для тих, кого зацікавив «феномен» Варі Акулової, повідомляємо адресу її бабусі Тамари Іванівни: Кривий Ріг, бульвар Вечірній, вул. Корнійчука, буд.12, кв.259. Тел. 44-72-06.

Газета і надалі стежитиме за долею цієї непересічної дитини.

Лариса КРУПІНА.

Хто приятелює з «Динамо»?

Під час нещодавньої зустрічі почесного президента ФК «Динамо» (Київ) Григорія Суркіса з представниками преси я запитав його:

— У західних ЗМІ не раз повідомлялося, що ви у приятельських стосунках з почесним президентом італійського клубу «Мілан» Сільвіо Берлусконі. Либонь, цей факт вплинув на те, що міланці зголосилися провести з київським «Динамо» товариський матч 10 лютого наступного року на стадіоні «Сан-Сіро»?

— Маю товариські стосунки не лише з паном Берлусконі, а й з багатьма іншими керівниками європейських клубів. Це — результат численних зустрічей та переговорів. Справді, наші зв'язки з «Міланом» складаються дуже добре. Враховуючи це, маємо намір найближчим часом підписати меморандум про співробітництво наших колективів. Він передбачатиме можливість обмінюватися гравцями, у тому числі й молодими.

Не приховуватиму, «Мілан», як і декотрі інші елітні клуби, і сьогодні цікавиться Андрієм Шевченком. Однак поки що жодних контрактів ми не підписували. Я вже казав, що до завершення нинішнього сезону Шевченко гратиме в «Динамо».

Стосовно нашого майбутнього товариського матчу в Мілані, то італійська сторона пішла нам назустріч, незважаючи на досить-таки жорсткий графік ігор, відгукнувшись на наше прохання про проведення цієї зустрічі. Після турніру «Кубка Співдружності» в Москві (туди ми вже вкотре вирушаємо без особливого бажання і вже наступного року, найпевніше, відмовимося від участі), як вважає Валерій Васильович Лобановський, нам вкрай необхідно зіграти два серйозні матчі на повітрі. Один із них буде з «Міланом».

— Яка доля Віктора Леоненка, Павла Шкапенка і Сергія Беженара, яких «позичали» на період першого кола чемпіонату київському ЦСКА?

— Почну з Беженара. Бо ситуація з ним перегукується з першим вашим запитанням про приятельські стосунки керівників клубів. Зроблю маленький відступ. Моя дружба з колишнім президентом ФК «Динамо» (Тбілісі) Мерабом Жорданія сприяла придбанню нами Кахи Каладзе. Юнак заявив тоді, що або зав'яже з футболом, або гратиме тільки в київському «Динамо» у Лобановського. Ми з тбілісцями підписали такий контракт, що в разі виходу нашої команди до Ліги чемпіонів і її успішного просування в турнірі грузинський клуб отримуватиме певний процент від преміальних. А до чого тут Беженар, спитаєте. Річ у тім, що до мене зателефонував пан Жорданія, який уже очолює Федерацію футболу Грузії, і попрохав, щоб Сергій пограв у ... бельгійському «Мехелені». Головним тренером у ньому віднедавна працює Давид Кіпіані. Отож, враховуючи нашу обопільну симпатію, дозволили футболістові, котрий так багато зробив для київського «Динамо», пограти в Бельгії.

Про Шкапенка. Він тепер (на прохання Павла Яковенка) — в елістінському «Уралані». Цей перехід ще не владнано. Тому в разі негативного результату Павло, найімовірніше, поїде до Ізраїлю, до клубу «Маккабі» (Хайфа).

Леоненко — моя любов і мій біль. Він сам розтринькав свій талант, даний йому Богом. І все ж, гадаю, що і його долю зможемо владнати. Хочеться, щоб він виступав за сильну команду. Яку? Поки що й самі не знаємо. До речі, під час міжсезоння Леоненкові пропонували контракт із командою другої бундесліги Німеччини. Але Віктор, треба знати його характер, на жаль, відмовився від цієї пропозиції...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Сергій Беженар, який тривалий час радував своєю грою українських уболівальників, тепер виступатиме в Бельгії.

Фото Миколи БОЧКА.

Армійські змагання в полярних умовах

Футбол. Відбірковий матч чемпіонату світу серед військовослужбовців. **Збірна Збройних сил України — збірна Збройних сил Італії. 0:0.**

Україна: Овсієнко, Селезньов, Ільченко, Балицький, Кадар, Поляруш, Каряка, Безручко, О. Олексієнко (Мирва, 46), Олійник, Малимон (Дітковський, 54). Тренер Віктор Іщенко.

Італія: де Санктіс, Фуско, Купі, Крістанте, Франческіні, Дьяна, Баччин, Вергассола, Мікколі (Граббі, 88), Цаурі, Лакопіано (Мутареллі, 83). Тренер Дженнаро Олівьєрі.

Попереджено: Мікколі, Дьяну, Дітковського.

Арбітр — Славік Казарян; асистенти — Рубен Казарян, Артем Гадевасян (Вірменія).

23 грудня. Київ. Стадіон ЦСКА. Мінус 9 градусів. 3 200 глядачів.

	В	Н	П	М	О
Україна	1	1	0	3—1	4
Італія	0	1	0	0—0	1
Бельгія	0	0	1	1—3	0
Болгарія	0	0	0	0—0	0

У своєму житті я бачив футбол на снігу. А от на кризі —ніколи. Кажуть, наші полярники інколи бавилися грою з м'ячем. Але щоб отак у своєрідних антарктичних умовах, які були незвичні не тільки для італійців, а й наших парубків, відбувся офіційний поєдинок світового турніру, трапляється, либонь, дуже рідко. Втім, гостям пропонували зіграти в листопаді. Але вони захотіли екзотики. Отримали її сповна. Та ще й результат здобули бажаний.

Щоправда, українці почувалися значно упевненіше. Тому протягом матчу мали величезну перевагу. І події відбувалися в основному на половині поля гостей. Хоча слід віддати належне й італійським футболістам. Вони, безперечно, — вправні майстри. До речі, Італія є чемпіоном світу серед військовослужбовців. А в тому зірковому складі грав рядовий тоді Алессандро дель П'єро, котрий навесні нинішнього року ображав київське «Динамо».

І нинішній склад пристойний. Більшість гравців представляють відомі клуби: «Фіорентину», «Сампдорію», «Парму», «Геную», «Аталанту». А 19-річний Морган де Санктіс — дублер Анжело Перуцці в «Ювентусі». Одного разу він блискуче захищав ворота туринського клубу проти норвезького «Русенборга» в Лізі чемпіонів.

Мить зустрічі

І на київському льоду, пробачте, полі цей голкіпер діяв просто бездоганно, щоразу рятуючи свою команду від ударів далеких і близьких. А особливо турбували де Санктіса Олексій Олійник, Олександр Олексієнко, Іван Малимон, Андрій Каряка та Йосип Кадар.

Тепер футболісти-армійці йдуть на канікули. А з'ясовуватимуть стосунки вже навесні. Для наших вирішальним стане матч у Болгарії. Тоді дізнаємося, чи збирати валізи й вирушати влітку на фінальну частину чемпіонату до Хорватії.

В.Б.

Фото Олександра ЛЕПЕТУХИ.

Руками і ногами — в Атланті і в Нагано...

На трасі — Сергій ГОНЧАР

Спортсмени маленької Рівненської області останніми роками заявили про себе, можна сказати, на цілий світ — успішними виступами на літніх і зимових олімпійських іграх, чемпіонатах Європи і світу, першостях України... На запитання кореспондента «ГУ» відповідає начальник управління з питань фізичної культури і спорту Рівненської облдержадміністрації Мирослав ДУТЧАК.

— Пане Мирославе, завдяки спортивним досягненням рівнян журналісти останнім часом мають чимало інформаційної «поживи». Раніше такого не було...

— Я не сказав би, що теперішні певні успіхи з'явилися на голому, так би мовити, грунті. На Рівненщині є добрі спортивні традиції. Згадаймо колишнього олімпійського чемпіона з метання молота Анатолія Бондарчука — він розвивав свій талант тут, у нас. А чемпіон і рекордсмен світу штангіст Валерій Устюжин? А уславлені майстри спорту міжнародного класу веслувальник Юрій Гурин і велосипедист Олег Чужда?..

— Велосипедисти екстра-класу, даруйте, не переводяться на Рівненщині. Ось щойно бачив Сергія Гончара...

— Сергій після виснажливих міжнародних поєдинків нині тут, у Рівному. Зігрітий увагою земляків, матеріально підтриманий владою, набирає форми, готується до нових стартів. Сергій Гончар — це талант, помножений на велику працю. Срібгоче і торішнє призові місця на чемпіонатах світу далися нелегко.

А кому у великому спорті перемоги даються легко? Шлях до п'єдесталу пошани завжди густо зрошений потом. Тим солодшою видається перемога...

— Талант, помножений на працю... Запитання, можливо, вельми наївне, Мирославе Васильовичу, та все ж. А чого в чемпіонах чи рекордсменах більше — таланту чи праці? Як це «обчислити»?

— На це запитання докладніше могли б відповісти тренери — оті невтомні «садівники», пильне око яких уміє знайти «перспективні саджанці» і виростити, виплекати їх, щоб дали вагомий плід. На Рівненщині працює ціла когорта відмінних тренерів, вихованці яких прославили і свою область, й Україну. Заслужені тренери України Володимир Гудилін (легка атлетика), Галина Досова (фристайл), Володимир Гордійчук (важка атлетика), Андрій Максимчук (веслування на байдарках і каное), тренери Михайло Романкевич (самбо), Сергій Воронцов (плавання), Борис Родзяк (пауерліфтинг), Віктор Сидорович (карате), Анатолій Раєвський (шашки)... Оце ті самі «садівники», майстри своєї справи, обдаровані вихователі, котрі «виводять» юнаків і дівчат на п'єдестали пошани.

І, звичайно, не можна не сказати про всю систему підготовки спортсменів. У нас успішно діє обласна школа вищої спортивної майстерності, де постійно удосконалюються п'ять десятків кращих спортсменів, маємо 35 дитячо-юнацьких спортивних шкіл, у тому числі — дві школи олімпійського резерву. Цього року відкрито нові ДЮСШ — у Володимирецькому, Зарічненському та Костопільському районах. Працює обласний центр інвалідного спорту, а при ньому —спеціалізована спортивна школа для дітей-інвалідів. В області постійними заняттями спортом охоплено понад 900 інвалідів.

За роки нашої незалежності на Рівненщині підготовлено 15 майстрів спорту міжнародного класу, понад 60 майстрів спорту України. Не забарилися, як мовиться, і перемоги на європейських і світових першостях...

— Хотілося б, щоб ви нагадали нашим читачам найгучніші імена.

— Почну з того, що торік майстер спорту міжнародного класу Андрій Скварук став срібним призером чемпіонату світу з легкої атлетики в Афінах. Інший наш земляк, Руслан Середюк, на чемпіонаті світу з веслування серед юніорів, що проходив у Фінляндії, здобув золото та срібну нагороди. Вдало виступає найтитулованіший рівненський спортсмен — заслужений майстер спорту, 15-разовий чемпіон України з греко-римської боротьби Петро Коток. Майстер спорту міжнародного класу Наталія Барда посіла третє місце на чемпіонаті світу з боротьби самбо...

Знаю, що для декого цей перелік видається нудним, та все ж маю назвати ще кілька імен. Нашу область уперше було представлено на XXVI літніх Олімпійських іграх в Атланті — майстри спорту міжнародного класу Петро Коток (греко-римська боротьба), Андрій Скварук (метання молота) та Людмила Кощей (легка атлетика). На першості світу з фристайлу вдало виступила Тетяна Козаченко. Троє рівненців взяло участь у XVIII зимових Олімпійських іграх в Нагано, де 16-річна Тетяна Козаченко виборола почесне четверте місце. Добре виступили і її колеги — Олена Юнчик та Юрій Стецько. Окремої, мабуть, розповіді заслуговують вихованці Здолбунівської школи важкої атлетики — вихованці вже згадуваного заслуженого тренера України Володимира Гордійчука. Та про всіх наших спортсменів у короткому інтерв'ю годі розповісти...

— Мирославе Васильовичу, а чим нині «дихають» фізична культура і спорт Рівненщини? Які перспективи?

— Тривають напружені тренування — спортсмени сповнені бажання долати нові висоти. І мають на те всі підстави. Недавно розпорядженням глави облдержадміністрації затверджено регіональну програму «Фізичне виховання — здоров'я нації», якою передбачене нове піднесення фізкультурно-спортивної роботи за місцем проживання, у трудових колективах, навчальних закладах, серед інвалідів, зокрема у сільській місцевості. Працюватимемо...

Записав Сергій МЕЛЬНИЧУК.

Рівненська область.

Леоненко — любов і біль Суркіса

Новорічний подарунок завдовжки півтора року

Знання знадобляться у майбутньому

ПАНІ Марія Вох, дружина президента Київської місії в Україні Церкви Ісуса Христа святих останніх днів, презентувала дітям Ленінградського району Києва гурток з вивчення англійської мови.

Дві групи по 15 дітей 205-ї середньої школи з шостого і восьмого класів навчатимуться двічі на тиждень. Уроки триватимуть дві години. Вчителями будуть студенти американських вузів, що приїхали до нашої країни як місіонери. Навчальний курс розрахований на 1,5 року.

Пані Марія наголосила, що церква не ставить за мету пропаганду християнства, своєї церкви. Досягнувши зрілого віку, людина самостійно вибере своє віросповідання. Така форма гуманітарної допомоги дасть змогу київським школярам удосконалити свої знання англійської мови, що, безперечно, знадобиться їм у майбутньому.

Ось такий несподіваний новорічний подарунок отримали учні з Борщагівки.

Іван ДАРАГАН.

Інтелект — також власність

Побачив світ перший номер науково-практичного журналу «Інтелектуальна власність». Видання започаткували Держпатент України і Науково-дослідний центр патентної експертизи. Мета журналу — інформування науково-технічних працівників, патентознавців, винахідників, раціоналізаторів, керівників підприємств, юристів, правознавців про застосування нормативно-правових актів у сфері охорони об'єктів інтелектуальної власності та сприяння винахідницькій діяльності в Україні. Журнал висвітлює можливості використання світової бази патентної інформації серед широких верств населення.

Окрім цього, читачі журналу щомісяця отримуватимуть інформацію про інноваційну діяльність, виставки, семінари, літературу з питань охорони інтелектуальної власності тощо.

Ірина АБДУЛІНА,
заступник головного редактора журналу «Інтелектуальна власність».

Оголошення

До відома акціонерів ВАТ «Харківнафтопродукт»

У газеті «Голос України» за 4 грудня 1998 р. опубліковано повідомлення за підписом «Акціонерів ВАТ» про те, що 19 січня 1999 р. у м. Києві відбудуться загальні збори акціонерів ВАТ «Харківнафтопродукт».

Сповіщаємо акціонерів, що керівництво ВАТ «Харківнафтопродукт» не володіє інформації щодо «Акціонерів ВАТ», які зробили зазначене повідомлення. На адресу керівництва ВАТ «Харківнафтопродукт» не надходило вимог акціонерів, що зобов'язують його взяти участь у роботі загальних зборів 19 січня 1999 р., тому брати в ньому участь керівництво не має наміру.

Одночасно сповіщаємо про те, що правлінням ВАТ за узгодженням зі спостережною радою ВАТ прийняте рішення про проведення чергових загальних зборів акціонерів ВАТ «Харківнафтопродукт» **18 лютого 1999 року об 11.00** у приміщенні актового залу ВАТ «Харківнафтопродукт» за адресою:

м. Харків, вул. Магнітогорська, 1.
Початок реєстрації 18.02.99 р. о 9.00.

Порядок денний:

1. Затвердження річного звіту ВАТ за 1998 р.
2. Розподіл прибутку чи покриття збитків товариства за 1998 р.
3. Внесення змін до статутних та регламентних документів ВАТ.
4. Внесення змін до структури та статусу підприємств ВАТ.
5. Затвердження положень (статутів) про підприємства ВАТ.
6. Різне.

Запрошуємо всіх акціонерів взяти участь у зборах!

Правління ВАТ «Харківнафтопродукт».

Правління АТ «Хмельницькм'ясо»

повідомляє, що збори акціонерів відбудуться 9 лютого 1999 року о 13-й годині за адресою: м. Хмельницький, вул. Гайдара, 1.

Порядок денний:

1. Звіт правління АТ.
2. Звіт ревізійної комісії.
3. Затвердження змін та доповнень до статуту.
4. Про створення дочірніх підприємств та затвердження їхніх статутів.
5. Різне.

Початок реєстрації акціонерів о 10-й годині.

Збори акціонерів ВАТ Комінтернівська «Сільгоспхімія»

відбудуться 17 лютого 1999 року о 10.00 ранку за адресою: ст. Кремидівка, вул. Гоголя, 2, у приміщенні клубу.

Порядок денний:

1. Звіт правління про діяльність товариства за 1998 рік.
2. Затвердження балансу за 1998 рік.
3. Прийняття статуту в новій редакції та нормативних документів товариства.
4. Вибори правління спостережної ради та ревізійної комісії товариства.
5. Інші питання.

Реєстрація акціонерів з 8.00 ранку.

Правління ВАТ.

Арбітражний суд Хмельницької області.(280000 м. Хмельницький, майдан Незалежності,1) порушив справу № 304-Б про банкрутство МП «Альтаїр» (Хмельницька обл., м. Хмельницький, вул. Кам'янецьке шосе, 12, кв.34; р/р 26008017086 в Експортно-імпортному банку м. Хмельницького, ЗКПО 14144665, МФО 315609.

Претензії кредиторів і заяви санаторів приймаються арбітражним судом протягом місяця від дня опублікування оголошення.

До уваги акціонерів ДАЕК «Тернопільобленерго»

Повідомляємо, що чергові загальні збори акціонерів відбудуться 15 лютого 1999 року о 10.00 за адресою: м. Тернопіль, вул. Текстильна, 2А — Палац Культури «Текстильник». Реєстрація акціонерів 15 лютого 1999 року з 8.00 до 10.00

Порядок денний:

1. Звіт голови правління та органів управління про результати фінансово-господарської діяльності ДАЕК за 1998 рік і основні напрями розвитку на 1999 рік.
2. Затвердження статуту ДАЕК у новій редакції.
3. Затвердження внутрішніх положень ДАЕК.
4. Вибори органів управління ДАЕК.
5. Вибори голови правління ДАЕК.
6. Затвердження форми випуску акцій.
7. Про ведення реєстру власників іменних цінних паперів акціонерів ДАЕК.
8. Різне.

Для участі у зборах акціонерам необхідно мати документ, що посвідчує особу, а їх представникам ще й довіреність.

Довідки за тел. (0353) 22-70-55, 25-48-51.

Правління ДАЕК.

Совет ОАО ХПТБ «Молпром» сообщает о проведении очередного собрания акционеров 16 февраля 1999 г.

Повестка дня:

1. Отчет президента о хозяйственно-финансовой деятельности за 1998 г.
2. Отчет ревизионной комиссии.
3. Утверждение решений внеочередного организационного собрания.
4. Реорганизация предприятия. Внесение изменений в учредительные документы.
5. Создание дочерних предприятий.
6. Утверждение учредительных документов вновь созданных предприятий, выборы их исполнительных органов (или представителей в совместных).
7. Ротация органов управления. Распределение полномочий между органами управления.
8. Организационные вопросы.

Собрание состоится 16 февраля 1999 г. в 12.00.

По адреса: 310019, г. Харьков, ул. Калинина, 91, ХПТБ «Молпром».

Начало регистрации с 9.00.

При себе иметь документ, удостоверяющий личность.

Телефон для справок: (0572) 76-38-80.

Вниманию акционеров!

ОАО «Мелитопольский завод холодильного машиностроения «Рефма»

В соответствии с п. 8.2.4 Устава объявляется о проведении общего собрания акционеров 12 февраля 1999 года в 13.00 по адресу: г. Мелитополь, ул. К. Маркса, 20, ДК «Октябрь».

Повестка дня:

1. Утверждение годовых результатов деятельности общества в 1998 году.
2. Утверждение договоров, заключенных в 1998 году на сумму, превышающую 25% Уставного фонда.
3. Утверждение планов производства продукции в 1999 году.
4. Об отзыве и избрании председателя Правления.
5. Об отзыве и избрании членов Наблюдательного совета.
6. О внесении изменений в Устав и Положения общества.
7. О передаче в коммунальную собственность имущества общества.

Регистрация акционеров с 6.30 до 12.00 12 февраля 1999 г. по адресу: г. Мелитополь, ул. К. Маркса, 20, ДК «Октябрь».

Оргкомитет.

Арбітражним судом Кіровоградської області порушено справи про банкрутство за заявою кредитора — Знам'янської об'єднаної державної податкової інспекції:

відкритого акціонерного товариства «Знам'янський завод продтоварів» справа № 05-01/1819/3-152 від 1.10.98 р., юридична адреса: 317060, Кіровоградська область, м. Знам'янка, вул. Мусоргського, 517, банківські ревізити: р/р 26000200084001 в Знам'янському відділенні АКАПБ «Україна» м. Знам'янки, МФО 323099.

Арбітражний суд Кіровоградської області приймає заяви кредиторів і санаторів протягом місяця від дня публікації цього оголошення за адресою: м. Кіровоград, вул. Луначарського, 29.

До відома громадськості ЗАТ «НАЦІОНАЛЬНА ГАЗОВА КОМПАНІЯ»

звернулося до Національної комісії регулювання електроенергетики України з проханням про видачу ліцензії на здійснення підприємницької діяльності, пов'язаної з постачанням природного газу за нерегульованим тарифом на території України.

Місцезнаходження: Україна, 252004 м. Київ, вул. Терещенківська, 11.

Телефони: 461-97-20; 461-97-21. Факс: 461-97-20.

Арбітражним судом Вінницької області (287100, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 7) порушено справу № 477/5 про визнання банкрутом Снітківського сільського споживчого товариства (288674, Вінницька обл., Мурованокуриловецький р-н, с. Снітків, р/р 26005200210001 у відділенні АК АПБ «Україна», смт Мурованi Курилівці, Вінницької обл., МФО 302203, і. к. 01742985).

Претензії кредиторів та можливих санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбітражний суд Хмельницької області (280000, м. Хмельницький, Майдан Незалежності, 1) порушив справу № 4/244-Б про визнання банкрутом Струзького сільського споживчого товариства (281720, Хмельницька обл., Новоушицький р-н, с. Струга, р/р 260060300201 в філії АБ «Поділля» смт. Нова Ушиця, Хмельницької обл., МФО 315814, і. к. 01771248.

Претензії кредиторів та можливих санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Державне підприємство Херсонська ТЕЦ

звернулося до Національної комісії регулювання електроенергетики України з проханням про видачу ліцензії на здійснення підприємницької діяльності, пов'язаної з виробництвом електричної енергії, передачею електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами, постачання електричної енергії за нерегульованим тарифом на території Херсонської області.

Поштова адреса: 325008, м. Херсон, Бериславське шосе, 1.

Телефон (0552) 55-07-05. Телетайп: 273422 «Марс».
Факс (0552) 55-10-63.

Арбітражний суд Тернопільської області (282021, м. Тернопіль, вул. Князя Острозького, 14-а) порушив справу № 109 Б-2 від 20.08.1998 р. про визнання банкрутом Ремонтно-будівельну дільницю Підволочиського районного споживчого товариства (м. Підволочиськ Тернопільської області), р/р 260093010007 (39002108025001) у філії АППБ «Аваль», м. Підволочиськ, МФО 338750, код 21131410.

Претензії можливих кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбитражным судом Харьковской области возбуждено дело № 8800/7-11 о признании банкротом Петровского СПО (313826, Харьковская область, Балаклеевский район, село Петровское, пл. Дзержинского, 1; р/с 2600220036001 в Балаклеевском отделении АК АПБ «Украина», МФО 351038, код ОКПО 01767896).

Кредиторам, имеющим имущественные требования к Петровскому СПО, обращаться с заявлениями в Арбитражный суд Харьковской области (310022, г. Харьков, площадь Свободы, 5, Госпром, 8-й подъезд) в течение одного месяца с момента публикации объявления.

Арбитражный суд Днепропетровской области (320600, г. Днепропетровск, ул. Куйбышева, 1-а) возбудил дело № Б2-102/98 о банкротстве тепличного комбината «Дніпро» Петриковского района (322637, г. Днепродзержинск, Левобережный промузел, 18, р/с 2600201505 в Укрэксимбанке г. Днепропетровска, МФО 305675, код 03048071).

ЧП «УПКГДидал» сообщает о своей ликвидации. Предприятие зарегистрировано Печерской районной государственной администрацией г. Киева от 9.04.98 г., регистрационный № 21686, идентификационный код 25586030.

У зв'язку з перереєстрацією Товариство з обмеженою відповідальністю «Рекламна компанія «ВІКО» змінило форму власності та назву на приватне підприємство «Рекламно-продюсерська компанія «Вольта Україна».

Приватне підприємство рекламно-продюсерська компанія «Вольта Україна» є правонаступником Товариства з обмеженою відповідальністю «Рекламна компанія «ВІКО».

Арбітражний суд Рівненської області (м. Рівне, вул. Відінська, 10) порушив справу № 10-427 б 98 р. про банкрутство відносно малого торгово-роздрібного підприємства. Юридична адреса підприємства: с. Вельбівно Острозького району Рівненської області, р/р 26000200794001 в Острозькому АК АПБ «Україна».

Астрологічний прогноз

Як зустрічати Новий, 1999, рік

ОВЕН. Знайдіть місце, де ви могли б поговорити про минулий рік, помріяти про майбутнє. При цьому їжа і обстановка не дуже суттєві. Ви одержите задоволення, провівши вечір у кількох місцях. Але не сидіть весь час біля телевізора. Вам потрібні компанія і захоплюючо-пізнавальне видовище.

ТЕЛЕЦЬ. Дуже важливо, щоб цієї ночі ви відчули себе людиною потрібною і коханою. Вам зовсім не потрібна незнайома компанія. Місце для свята має бути комфортним. Важливий хороший стіл. А головне — щира атмосфера. Це дасть відчуття безпеки і того, що у вас усе добре. Витрачайте гроші із задоволенням, але в міру і розумно.

БЛИЗНЯТА. Краще опинитися там, де зможете поводити себе невимушено, де вам йтимуть назустріч. Якщо не знайдете пригод, то вважатимете новорічний вечір нудним. Ризикуєте приревнувати свого супутника. Свято може закінчитися не так, як починалося.

РАК. Якщо вирішили бути удвох, то краще сховатися в затишному місці. Можете обрати готель, нічний клуб, дачу. Або йдіть туди, де є хороша музика і галаслива юрба, в якій ви можете загубитися. Не показуйте своєї вдачі.

ЛЕВ. Вам потрібен великий колектив. А також таке місце, звідки ви зможете непомітно піти. Непогано, якщо проведете вечір серед однодумців, зможете порозмовляти про життя і майбутні плани. Новорічна ніч пройде не так, як планували.

ДІВА. Ви не любите галасливі свята. Більше задоволення і користі знайдете в невеликій компанії. Було б добре опинитися в товаристві ділових людей. Можете вимушено бути в колі з батьками. Запам'ятайте, ваш настрій залежить від поведінки жінок і запрошених осіб.

ТЕРЕЗИ. Вам підходить будь-який колектив. А гарний настрій залежить тільки від їжі та від стану вашого шлунка. Ваше найбільше бажання — потрапити у велику і веселу компанію. Однак вихід у світ потребує великих затрат. І все-таки , зустрічайте Новий рік не вдома.

СКОРПІОН. Вам необхідно провести ніч так, щоб розслабитися від напруженої роботи і забути про хвилювання. Інший варіант — суто інтимна обстановка на двох. Можете опинитися у вибраному і навіть «закритому» товаристві. В будь-якому разі, плануючи новорічний вечір, ви досягнете того, чого хотіли. Стежте за перепадами свого настрою і контролюйте кількість випитого.

СТРІЛЕЦЬ. Добре було б опинитися у вибраному товаристві, де є музика і вишуканий інтер'єр. Ви отримаєте більше задоволення, відпочиваючи з розумними цікавими людьми. Роблячи вибір, орієнтуватиметеся на тих, хто вам симпатичний. Однак важливіше, щоб їм подобалися ви.

КОЗЕРІГ. Зустрічайте Новий рік у звичному для вас місці. Тоді й наступний рік пройде без метушні. Важливо ретельно підібраний колектив і набір страв. Візьміть участь у закупівлі продуктів, напоїв та сервіруванні столу. Гості мають бути об'єднані спільними інтересами. До речі, це можуть бути ваші колеги. Бажано, щоб діти і домашні тварини не турбували вас.

ВОДОЛІЙ. Проведіть новорічну ніч там, де будете в центрі уваги. Або там, де зможете керувати організацією свята. Зберете за одним столом друзів. Не шкодуйте грошей на подарунки. Ваше завдання добре розважитися і відпочити у приємному колі. Ніч пройде з романтичним відтінком, однак дуже не тіште себе надіями.

РИБИ. Ви захочете побути в знайомій обстановці. Якщо наважитеся виїхати, то обирайте таке місце, в якому зможете почувати себе, як вдома. Вам сподобається турбуватися про когось. Однак якщо опинитеся в дорозі, то будете дуже засмучені.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Фото з конверта

— А тепер усі разом: «У лісі, лісі темному...»

Фото Анатолія ВОРОХА. *Київ.*

Усміхніться!

Любить ще більше

Жінка до чоловіка:
— Ти знаєш, як любить кум свою жінку?
— Звичайно, знаю.
— А ти чому так не любиш?
— Та я люблю її ще більше, ніж він!

Іван МАРТИНЕНКО.
Мостиська Львівської області.

На здоров'я

Рецепти від Леоніда Павленка

(Інтерв'ю травознавця див. у «ГУ» за 26.09.98 р. Попередні рецепти — в суботніх номерах).

Суміш № 11 (внутрішнє), г

1.	Аніс (корінь)	15
2.	Золототисячник (трава)	5
3.	Мох ісландський	25
4.	Льон (сім'я)	50
5.	Ромашка лікарська (квіти)	10
6.	Солодка (корінь)	25
7.	Деревій (квіти)	5
8.	Кріп (насіння)	15
9.	Меліса лікарська (трава)	10
10.	Валеріана (корінь)	20
11.	Алтея лікарська (квіти)	20
12.	Мак луговий (квіти)	15
13.	Шипшина (подрібнені плоди)	40

Суміш вживають у разі виразки шлунка і дванадцятипалої кишки.

Готувати і приймати, як і суміш № 1.

Народний календар

Сніг у грудні глибокий — урожай високий

29 ГРУДНЯ — Томи, Агтеля. Холодний день. Кажуть: прийшов Тома — сиди вдома.

30 ГРУДНЯ — Даниїла. Якщо цього дня іній, Різдво буде тепле.

Прикмети грудня

✔ Якщо ворони вранці сидять на верхівках дерев і каркають — бути метелиці й морозу, вмостилися на середньому й нижньому гіллі — чекай вітру, на землі — потепліє, влаштували ігри в небі — за два-три дні буде хуртовина.

✔ Галки збираються великими зграями і сильно кричать —на ясну погоду і мороз.

✔ Синиці починають зранку пінькати — вночі буде мороз, а ховаються під дах — на хуртовину.

✔ На полях сніг хвилястий — будуть хліба рясні.

✔ Дощова зима — ознака неврожайного року.

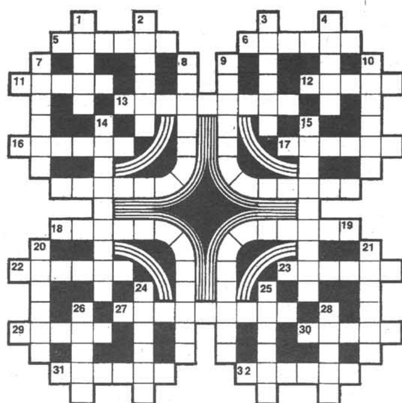
А я роблю так

Відламався кахель...

Трапляється, що кахель ламається, падає і його доводиться «латати». Я роблю так. Тильну сторону плитки старанно очищаю від старого розчину і встановлюю на епоксидному клеї, ПВА чи «Бустилаті». Якщо плитка випала разом з розчином, розшиваю заглиблення. Потім насікаю, кілька разів промиваю, а затим заново укладаю розчин і кахель. Якщо пошкоджена одна плитка, то видаляю її з допомогою зубила, починаючи з центру. Потім готую суміш ПВА з високомарочним цементом або використовую епоксидну смолу. Перед наклеюванням попередньо перевіряю, чи збігаються площини старого і нового кахлю.

Надіслав Андрій КОЛОМІЄЦЬ.
Житомир.

КРОСВОРД

По горизонталі: 5. Поема Т. Шевченка. 6. Видатний український археолог, який виявив Трипільську культуру. 11. Етнографічна група українців у Західній Україні. 12. Нормативний акт, прийнятий вищим органом влади. 13. Футболіст київського «Динамо». 16. Гора, вкрита лісом, окрім вершини. 17. Риболовна снасть. 22. Мішок для грошей. 23. Засновник першої художньої школи в Закарпатті. 27. Колишня столиця Деревлянської землі. 29. Лаконічний вислів у стародавній індійській літературі. 30. Морський диявол. 31. Послідовник Вергілія, автор «Ахіллеїди». 32. Стародавнє місто Причорномор'я.

По вертикалі: 1. Плато, відоме нерозгаданими космічними знаками та спорудами. 2. Роман Б. Пруса. 3. Чоловік Лесі Українки. 4. Різке посилення вітру. 7. Бальнеологічний курорт. 10. Притока Прип'яті. 14. Особливо точний переносний годинник. 15. Кіноактор, знімався у фільмі «Дев'ять днів одного року». 20. Турецький султан, який ліквідував яничарський корпус. 21. В'язкий бітум. 24. Відомий угорський шахіст. 25. Відомий український ракетобудівник. 26. Станція, де київські студенти стали проти більшовицької навали. 28. В християнських переказах — блудниця, яка розкаялася.

По дугах: 8. Гетьман, противник московського засилля, засланий у Сибір. 9. Зневага церковної святині. 18. Пильність щодо самого себе. 19. Дружина і вбивця царя Агамемнона — героя Троянської війни.

Відповіді до кросворда, надрукованого 19 грудня

По горизонталі: 4. Мазайло. 7. Дідух. 8. Байда. 9. Тіара. 11. Наяда. 15. Баркас. 18. Дажбог. 20. Опришки. 21. «Мойсей». 22. Нарбут. 23. Кіплінг. 24. Толока. 26. Округа. 28. Канва. 31. Калка. 32. Ванга. 33. Бубка. 34. Олелько.

По вертикалі: 1. Майдан. 2. «Гандзя». 3. Плахта. 5. «Чайка». 6. Опала. 10. Макогон. 12. Агріппа. 13. Дашкієв. 14. Конунги. 16. Кусто. 17. Сойка. 18. Динго. 19. Жерар. 25. Калан. 27. Коник. 28. Кабала. 29. Нобель. 30. Аварка.

Редактор номера Леонід БРОВЧЕНКО.
Анатолій ГОРЛОВ (перший заступник головного редактора).
Редколегія: Олександр БІЛИК, Леонід БРОВЧЕНКО, Віталій ЖЕЖЕРА, Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Сергій ПРАВДЕНКО, Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, Віталій СУДДЯ.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 193926.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

Зам. 0311249.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса ВР України: 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок —441-88-23; телефакс —224-72-54; відділ реклами —441-89-34, 441-89-44; телефакс —449-85-62.
E-mail: sekret@golos.relc.com

Засновник і видавець — Верховна Рада України